

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

e 85

TILLÄGG

FÖRORD
TILL

TIMPLANER OCH HUVUDMOMENT

VID FÖRSÖKSVERKSAMHET MED

NIOÅRIG ENHETSSKOLA

Föreliggande Tillägg innehåller undervisningsplaner och huvudmoment för den nioåriga enhetsskolan, som gällt läsåren 1955/56 och 1956/57. Tillägget utgör tillsammans med dessa sådana förebild till läroplan, som avses i Folkskolestadgan 66 § 3 mom. Utfärdade av Kungl. Skolöverstyrelsen att gälla för läsåren 1959/62.

Med hänsyn till att undervisningsplanerna och huvudmomenten för den nioåriga enhetsskolan, som gällt läsåren 1955/56 och 1956/57, utgör tillsammans med dessa sådana förebild till läroplan, som avses i Folkskolestadgan 66 § 3 mom. Utfärdade av Kungl. Skolöverstyrelsen att gälla för läsåren 1959/62.

Stockholm i juni 1959.

KUNGL. SKOLÖVERSTYRELSEN

Tillägget utgör tillsammans med Timplaner och huvudmoment, som gällt läsåren 1955/59, sådan förebild till läroplan, som avses i Folkskolestadgan 66 § 3 mom. Utfärdade av Kungl. Skolöverstyrelsen att gälla för läsåren 1959/62.

TILLÄGG

TILL

TJÄNLTÄR OCH HJÄLPSMOMENT

VID FÖR SVÄRKE / HJÄLPSMOMENT

A. BOKTRYCKERIET

Andra tryckningen

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1960

2501

OM FÖRSÖKSVERKSAMHET MED NIOÅRIG ENHETSSKOLA

FÖRORD

Föreliggande Tillägg innehåller ändringar i Timplaner och huvudmoment vid försöksverksamhet med nioårig enhetsskola, som gällt läsåren 1955/59 och utgör tillsammans med dessa sådan förebild till läroplan, som avses i Folkskolestadgan 66 § 3 mom. Nyssnämnda Timplaner och huvudmoment och detta Tillägg utfärdas härmed att gälla för läsåren 1959/62.

Med hänsyn till att ändringarna kan Stockholm i juni 1959.

KUNGL. SKOLÖVERSTYRELSEN

1958/59. En likartad verksamhet utvärderas olika arbetsformer. m. m. vid högre skolor pågår även fr. o. m. nämnda läsar vid de högre allmänna läroverken i Kalmår och Ornsköldsvik och vid Nya elementarläroverket i Stockholm samt vid Malms kommunala flickskola och Sofia flickskola i Stockholm. Fr. o. m. läsåret 1959/60 avses denna verksamhet bli utsträckt även till högre allmänna läroverket i Gävle och till Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk.

Den ovan nämnda sammanfattande utredningen, vilken avses skola ligga till grund för riksdagens beslut i början av 1960-talet angående enhetsskolans definitiva utformning, har påbörjats i enlighet med riksdagens uttalade önskan och efter Kungl. Maj:ts beslut den 8 mars

fastställas att gälla för endast relativt kort tid i den nu beslutade försöksperiodens slutskede, har de huvudsakligen fått karaktären av anvisningar för lärarens undervisning. Ändringarna bör enligt skolöverstyrelsens uppfattning ej tagas till direkt utgångspunkt för produktion av nya läroböcker. Detta är angeläget även av den orsaken, att förarbetet för kommande kurs- och timplaner inom 1957 års Skolberedning redan pågår.

En nioåriga skola, för vilken riksdagen uttalat sig.

Förslag angående den organisatoriska anknäytningen till denna skola av skolor för viss vidareutbildning, såsom praktiska realskolor och kommunala flickskolor.

att på grundval av de företagna undersökningarna av skolans uppgifter i nutidssamhället närmare bestämma innehållet och utformningen av de under föregående punkter nämnda skolformernas kurser, samt

att utföra de kostnadsberäkningar och utarbeta de författningsförslag, som fördras för den föreslagna skolorganisationens bedömande och genomförande.

FÖRORD

Förhållande Tilläggs innehåller änd-
rningar i Tjänstplaner och huvudmoment
vid försöksverksamhet med nödriktig en-
dens statshöjning, har de huvudsakligen fått
karakteristiken av anvisningar för lära-
undersökning. Andragarna bör enligt
skolöverstyrelsens uppfattning ej lagas
in direkt utgångspunkt för produktion
av nya läroböcker. Detta är anslaget
även av den orsaken att läroplaner för
kommande kurs- och tjänstplaner inom
Med hänsyn till att ändringarna kan
1957 års Skolberedning redan pågår.

Stockholm i juni 1956.

KUNGL. SKOLÖVERSTYRELSEN

Skolöverstyrelsen

KUNGL. SKOLÖVERSTYRELSEN

1956

1956

OM FÖRSÖKSVERKSAMHET MED NIOÅRIG ENHETSSKOLA OCH HUVUDMOMENT

Stycket »Ett antal sådana försöksskolor ... med 9-årig enhetsskola» utgår och ersättes med följande:

»En första sådan särskild försöksskola, organiserad som nioårig enhetsskola, har efter beslut av 1957 års riksdag (Prop. 106; SU 127; Rskr 317) upprättats i Linköping och påbörjat sin verksamhet läsåret 1958/59. En likartad verksamhet för att praktiskt utpröva och systematiskt utvärdera olika arbetsformer m. m. vid högre skolor pågår även fr. o. m. nämnda läsår vid de högre allmänna läroverken i Kalmar och Örnsköldsvik och vid Nya elementarläroverket i Stockholm samt vid Malmö kommunala flickskola och Sofia flickskola i Stockholm. Fr. o. m. läsåret 1959/60 avses denna verksamhet bli utsträckt även till högre allmänna läroverket i Gävle och till Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk.

Den ovan nämnda sammanfattande utredningen, vilken avses skola ligga till grund för riksdagens beslut i början av 1960-talet angående enhetsskolans definitiva utformning, har påbörjats i enlighet med riksdagens uttalade önskan och efter Kungl. Maj:ts beslut den 8 mars

1957 (Prop. 106; SU 127; Rskr 317). Utredningens huvuduppgifter skall vara

att företaga erforderliga undersökningar rörande skolans mål och uppgifter i samhället,

att på grundval av de samlade erfarenheterna från försöksverksamheten närmare utforma och bestämma den obligatoriska, organisatoriskt sammanhållna nioåriga skola, för vilken riksdagen uttalat sig,

att framlägga förslag angående den organisatoriska anknytningen till denna skola av skolor för viss vidareutbildning, såsom praktiska realskolor och kommunala flickskolor,

att på grundval av de företagna undersökningarna av skolans uppgifter i nutidssamhället närmare bestämma innehållet och utformningen av de under föregående punkter nämnda skolformernas kurser, samt

att utföra de kostnadsberäkningar och utarbeta de författningsförslag, som fordras för den föreslagna skolorganisationens bedömande och genomförande.»

RIKTLINJER FÖR SKOLVÄSENDETS UTVECKLING

Följande tillägg göres på s. 15 efter sista stycket:

»Genom beslut av 1957 års riksdag (Prop. 106; SU 127; Rskr 317) har vidare en preliminär plan för enhetsskoleorganisationens allmänna genomförande fastställts. Enligt denna skall den nuvarande försöksperioden beräknas från och med läsåret 1962/63 — då statsmakternas beslut om enhetsskolans definiti-

va utformning förutsättes föreligga — övergå i en period, varunder allmän övergång till obligatorisk nioårig skola skall ske. Denna period förutsättes skola räcka till och med läsåret 1968/69. Beslutet innebär, att den nioåriga skolgången bör beräknas vara i huvudsak helt genomförd inom riket från och med läsåret 1972/73.»

att framlägga förslag angående den or-
ganisationsplan som anknuten till denna
skola av skolor för viss vidareutbildning,
såsom praktiska realskolor och kommu-
nala flickskolor.

att på grundval av de förslagen under-
sökningar av skolans uppgifter i an-
talsmängd närmare bestämma inne-
hållet och utformningen av de under fö-
regående punkter nämnda skolornas
kurser, samt

att utföra de kostnadsberäkningar och
utvärdera de förslagen förslag som
fördras för den förslagna skolorganisa-
tionens bedömning och genomförande.

tematiskt utvärdera olika arbetsformer
n. n. vid högre skolor pågår även
r. o. n. nämnda läsar vid de högre all-
männa läroverken i Kalmar och Örn-
sköldsvik och vid Nya elementarlärover-
ket i Stockholm samt vid Malmö kommu-
nala flickskola och Sofia flickskola i
Stockholm. Fr. o. n. läsåret 1959/60 av-
ses denna verksamhet bli utsträckt i
även till högre allmänna läroverket i
Gävle och till Sigtunastiftelsens huma-
nistiska läroverk.

Den ovan nämnda sammansatta ut-
redningen, vilken avses skola ligga till
grund för riksdagens beslut i början av
1960-talet angående enhetsskolans del-
nivå utformning, har påbörjats i enlig-
het med riksdagens uttalande önskan och
eller Kungl. Maj:ts beslut den 8 mars

ALLMÄNNA ANVISNINGAR RÖRANDE TIMPLANER, STUDIEPLANER OCH HUVUDMOMENT

Stycket »De olika momenten ... de upptagna huvudmomenten» (s. 19, högra spalten) utgår och ersättes med följande:

»För elever med ringa fallenhet och intresse för teoretiska studier i ett ämne kan det också vara fördelaktigt att utbyta vissa mera abstrakta moment mot mera konkreta och praktiska. Det är heller inte nödvändigt, att alla elever fördjupar sig i varje moment i kursen. De

olika momenten kan behandlas mer eller mindre ingående med hänsyn till klassens allmänna standard och till de olika elevernas möjligheter.»

Efter »... i den enskilda klassavdelningen» (s. 20, vänstra spalten, rad 2) tillägges:

»Det bör sålunda observeras, att inte heller ordningsföljden mellan momenten i ett visst förslag är bindande för lära-
ren.»

1		2	
Yrkesämne	Övriga ämnen	Yrkesämne	Övriga ämnen
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

1. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
2. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
3. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
4. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
5. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
6. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
7. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
8. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
9. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.
10. För ytterligare upplysningar om denna kurs, se sidan 10 i denna broschyr.

TIMPLANER

Timplan för klasserna 7, 8, 9 a och 9 g (s. 25)

Not 4 utgår och ersättes med följande:

»* Av 4 till praktisk yrkesorientering anslagna veckotimmar ägnas erforderlig tid, sammanlagt ca 8 undervisningstimmar, åt förberedelser och efterarbeten i anslutning till de praktikperioder, som bör åstadkommas genom en koncentration av övrig till

ämnet anslagen tid och alltså omfatta i det närmaste 4 hela läsveckor. De undervisningstimmar, som därigenom blir frigjorda under läsårets återstående veckor, anslås till annan undervisning. Denna kan omfatta samtliga berörda läroämnen eller vissa huvudämnen eller ett tredje tillvalsämne.»

Förebild till timplan för klass 9 y (s. 26—27)

Följande *ändringar* vidtages:

1. Noterna 1—6 utgår. Jämför anvisningarna s. 10—11 i detta Tillägg!
2. I kolumn 7 b utgår parenteserna

(+ 3). Veckotimtalet i yrkesämnena anges till 25.

3. Beträffande nedanstående *yrkesämnen* göres följande ändringar:

a. Gren 1. Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruk	1			
	a	b/1	b/2	c
Jordbruksekonomi	2	1	—	} 12
Jordbrukslära	7	2	—	
Husdjurslära	6	2	—	—
Allmän skogsbrukskunskap	1	1	1	—
Skogsvård ¹	1½	5 (3)	6 (4)	—
Avverkning ¹	2½	9 (6)	10 (7)	—
Yrkesräkning (med skogsmätning).....	3	3	3	—
Maskin- och redskapslära ¹	2 ²	2 ²	5 ² (2)	1
Trädgårdslära ³	—	—	—	12
Summa	25	25 (9)	25(13)	25

¹ Siffrorna inom parentes anger det antal veckotimmar, som bör ägnas åt yrkesarbete. Koncentreras yrkesarbetet till särskilda perioder, bör sammanlagda tiden för sådant arbete utgöra cirka 9 veckor för gren 1 b och 13 veckor för gren 1 c.

² Ev. ytterligare 3 tim. som fritt valt arbete.

³ Jämte yrkesräkning.

b. Gren 2. Husligt arbete

Husligt arbete	2		
	a	b	c
Hushållsteori.....	4	*	4
Hushållsarbete.....	12	*	9
Sömnad.....	5	*	4
Barnavård med demonstrationer.....	2	2	2
Trädgårdsskötsel.....	—	—	2
Husdjurslära med praktik.....	—	—	2
Yrkesarbete med yrkesteori.....	—	21*	—
Summa	23	23	23

* Fördelning mellan yrkesarbete, hushållsarbete och hushållsteori efter det aktuella behovet.

c. Gren 6. Detaljhandel och kontor

Ämnesbeteckningen »Räkenskapslära» utbytes mot »Bokföring».

d. Gren 7. Hantverk och blandade yrken

Hantverk och blandade yrken	7	
	a	b
Yrkesritning.....	2	2
Teknologi med yrkesräkning.....	4*	—
Allmänpraktisk ekonomi.....	1	—
Yrkesarbete.....	17—20	—
Yrkesarbete (huvudsakligen på allmänpraktisk skolverkstad) med yrkesteori.....	—	23
Summa	24—27	25

* Ev. individuella studier under lärares ledning t. ex. på grundval av korrespondenskurser.

e. Gren 8 b. Teknisk gren, inom enhetsskolan

Ett förslag till närmare utformning av annat alternativ återges nedan under denna gren finnes i supplement nr 9. Ett teckningen 8 c.

f. Gren 8 c. Teknisk gren, inom enhetsskolan

Teknisk gren, inom enhetsskolan	8 c
Ritteknik	2 ¹
Projektionslära	1½ ¹
Verkstadsarbete med verktygs- och verktygsmaskinlära samt materiallära	5½ ¹
Summa	9 ²

¹ Timtalen kan lämpligen fördelas på terminerna på följande sätt: ritteknik ht 3, vt 1; projektlära ht 1, vt 2; material- och verktyglära samt verkstadsarbete ht 5, vt 6.

² Återstoden av de 25 veckotimmar, som enligt not 9 till förebilden till timplan för 9 y kan fördelas mellan yrkesämnen, ytterligare erforderliga läroämnen och fritt valt arbete, fördelas på följande sätt: fysik 4, kemi 2, matematik 8, fritt valt arbete 2. Det fritt valda arbetet kan med länskolnämndens medgivande utökas till 3 veckotimmar.

4. Följande anvisningar tillägges:

Anvisningar till förebild till timplan för klass 9 y (s. 26—27).

1. (Ersätter hittillsvarande not 1, 2 och 3.) Undervisningen i yrkesämnen på gren 1 bör, i den utsträckning lokal- och personalresurser så medger, förläggas till befintliga anstalter för praktisk jord- och skogsbruksutbildning: jordbruksskolor, lantmannaskolor, skogsbruksskolor, instruktionsgårdar och motsvarande.

I fråga om undervisningen i de ämnen som är yrkesämnen på grenarna 2—6 bör, om någon yrkesskola på motsvarande yrkesområde kan taga emot 9 y-elever, en arbetsfördelning ske mellan försöksskola och yrkesskola, så att yrkesskolan svarar i första hand för utbildning av icke skolpliktiga elever samt utbildningen från och med årskurs 9 y av vissa klart yrkesbestämda elever. Anledning att överväga undervisning av 9 y-elever i yrkesskola finnes i regel endast på sådana yrkesområden, där flertalet berörda elever beräknas fortsätta sin utbildning i yrkesskolan efter skolpliktstidens slut. I övrigt bör för-

söksskolan svara för grundutbildningen. Vid arbetsfördelningen bör vidare följande omständigheter beaktas: försöksskolan bör, för att kunna erbjuda fullgoda arbetsbetingelser såväl för praktiska tillvalsämnen som för olika 9 y-grenar, vara utrustad med ändamålsenliga lokaler i första hand för husligt arbete och verkstadsarbete; dessa lokaler bör så vitt möjligt fullt utnyttjas; elever, som inte vill binda sig för en två- eller flerårig utbildningsgång, bör under 9:e skolåret erbjudas en i viss mån avrundad ettårig utbildning (som dock medger senare beslut om fortsatt utbildning); eleverna bör utan olägenhet kunna nå skolan genom dagliga resor från hemmet.

Beträffande läroämnen och gymnastik på grenarna 1—6 bör, om undervisningen i yrkesämnen skall förläggas till yrkesskola, samråd ske mellan försöksskolan och yrkesskolan rörande undervisningens lämpligaste förläggning och genomförande.

2. Timplanen för gren 8 c får endast tillämpas efter särskilt medgivande av överstyrelsen.

3. (Ersätter hittillsvarande noterna 4, 5 och 6.) Som fritt valt arbete bör eleverna i årskurs 9 y beredas tillfälle taga sådana ämnen som matematik, engelska, tyska och svensk tilläggskurs. Om skolstyrelsen önskar bereda eleverna i 9 y tillfälle att taga två tillvalsämnen, må efter länskolnämndens medgivande timtalet för fritt valt arbete ökas med högst 2 och timtalet för praktik eller yrkesarbete i mån av behov minskas motsvarande.

På grenarna 3—5 och 7 b kan fritt valt arbete även omfatta allmänpraktisk ekonomi, ritteknik.

På gren 6 c bör såsom tillvalsämnen i första rummet ifrågakomma tyska, ste-

nografi och textning (med skyltning och/eller plakatmålning). Om stenografi väljes, bör undervisningen omfatta 2—3 veckotimmar i årskurs 8.

På gren 8 c bör såsom tillvalsämnen i första rummet ifrågakomma engelska och tyska.

4. Undervisningen i teknologi med yrkesräkning bör helst meddelas av en och samma lärare. Om lärare med kompetens inom bägge ämnesgrenarna ej finns att tillgå, må ämnet delas i teknologi och yrkesräkning, varvid skall tillses, att nära samverkan mellan undervisningen i de bägge ämnena sker.

HUVUDMOMENT MED ANVISNINGAR

Kristendomskunskap

Huvudmomenten för klass 9 a och 9 g (s. 29, vänstra spalten) erhåller följande ändrade lydelse:

»Sammanfattande behandling av den kristna tros- och livsåskådningen med beaktande av dess förhållande till kultur- och samhällsliv och i samband därmed ett fördjupat studium av texter ur nya testamentet, särskilt ur evangelierna och Pauli brev.»

I *anvisningarna, punkt 7* (s. 31, högra spalten), skall meningen »I klass 8 ... inom enhetsskolan ges» utgå och ersättas med följande:

»I klass 8 avslutas bibelundervisningen för en stor grupp elever.»

I slutet av detta stycke tillfogas:

»I 9 a och 9 g behandlas ytterligare nytestamentliga texter, som har samband med undervisningen om den kristna tros- och livsuppfattningen.»

I *anvisningarna, punkt 9* (s. 31, högra spalten), tillägges efter »... på ett förberedande stadium behandlats» följande:

»Av vikt är, att undervisningen i största möjliga utsträckning anknyter till texter ur nya testamentet.»

Modersmålet

Högstadiets huvudmoment och förslag till fördelning på klasser (s. 36—39) utgår och ersättes med följande:

Högstadiet

Muntlig framställning

Samtal och diskussioner i anslutning till läst litteratur, aktuella händelser,

episoder i skolan eller elevers egna upplevelser. Muntliga redogörelser.

Övningar i att uppträda inför publik med korta anföranden (3—4 minuter) över förberedda ämnen.

Övningar i att lyssna och framställa kritik.

Diskussionsövningar. Något om sammanträdesteknik.

Övningar i att överbringa meddelanden, göra förfrågningar och ge upplysningar. Intervjuer.

Dramatisering.

Förberedd och oförberedd uppläsning.

Referatövningar.

Anm. I samband med all muntlig framställning ägnas tillbörlig uppmärksamhet åt talvärd.

Skriftlig framställning

Fritt skriftligt berättande, bl. a. om egna upplevelser.

Texter till bilder, grafiska framställningar, tabeller etc.

Referatuppgifter.

Beskrivningar.

Skrivning på grundval av fakta, som inhämtats ur böcker, vid exkursioner, studiebesök och intervjuer eller genom åhörande av föredrag.

Enkla utredande ämnen.

Övningar i syfte att berika ordförrådet, att variera språket och att komponera en skriftlig framställning.

Privatbrev.

Praktiska skrivelser.

Anm. Uppgifterna avser dels övningsskrivningar, bl. a. skisser, som utföres under lärotimmarna och av vilka ej alla behöver rättas i sedvanlig ordning, dels uppsatser i mera traditionell form.

Litteraturläsning

Texter av fiktionstyp

Till en början huvudsakligen ungdomslitteratur. Efterhand övergång till skönlitterärt betonad läsning, huvudsakligen berättande prosa. Lyrik- och dramatikläsning avpassad efter klassens mognad, sammansättning och individuella intressen.

Sakprosa

Tidnings- och tidskriftsartiklar, reseksildringar, hobby- och arbetsbeskrivningar m. m. Systematiska övningar att inhämta fakta, finna det väsentliga, studera ordval och terminologi och att kritiskt värdesätta det lästa.

Anm. Läsningen av texter av fiktionstyp bör utformas som högläsning av läraren i systematisk växelverkan med elevernas tystläsning. Den sistnämnda utökas successivt och förlägges så småningom huvudsakligen till fritid.

Skolans bibliotek bör innehålla några ungdomsböcker och litterärt värdefulla romaner samt någon antologi (lyrik och prosa) i så många exemplar, att varje elev under tystläsningsövningarna kan disponera ett eget och även får låna hem detta.

Några exempel på alternativa överkursuppgifter, av vilka elever eller elevgrupper kan läsa en eller flera:

A. Läsning av romaner och noveller (individuellt eller i diskussionsgrupper), helst i anslutning till den gemensamma kursen. (Fr. o. m. klass 7.)

B. Lyrikläsning. Välläsningssgrupper och sånggrupper. Lyrikrapodier. Dikttolkning. Något om verslära. (Fr. o. m. klass 7.)

C. Dramatikläsning — gärna med utnyttjande av radio och teater. Diskussioner om film. Amatörteater. (Fr. o. m. klass 7.)

D. Litteraturhistorisk orientering. Ett antal viktiga författare i svensk litteratur (fr. o. m. Strindberg), behandlade i kronologisk ordning (presentation och textprov). — Äldre litteratur under jämförelse med nyare texter. (Klass 8 och 9.)

För elever, som avser att avsluta sina teoretiska studier med klass 9, lägges i avslutningsklassen tonvikten på skildringar ur yrkeslivet och på litterära behandlingar av moderna samhällsproblem. Elever, som avser att fortsätta sina teoretiska studier, läser under samma år bl. a. utdrag ur antik och fornisländsk litteratur (i anslutning till kursen i historia).

Språklära

Befästande och fördjupande av tidigare förvärvade kunskaper i form- och satslära.

Fortsatta övningar att utsätta skiljetecken.

Utvidgande och befästande av ordförrådet: ord från skilda sakområden, synonymmer, homonymer, motsatsord, bety-

delseförändringar, bilder, dialektala betydelseolikheter.

Studier av och övningar i ordbildning.

Något om stil, språkbruk, språkriktighet och språkvård.

Drag ur språkets liv.

Anm. Studiet av sats- och formlära avser i första hand sådana språkliga företeelser, som är av betydelse för den muntliga och skriftliga behandlingen av modersmålet. För elever med teoretisk studieinriktning bör form- och satslära bli föremål för en något fylligare behandling.

Rättstavning

Övningar att stava svenska och vanligare utländska ord.

Norska och danska

Läsning av några lättare texter.

Hörövningar.

Övningar i att använda ordlista.

Bok- och bibliotekskunskap

Orientering om med böcker sammanhängande terminologi.

Övningar i att använda alfabetiska förteckningar, innehållsförteckningar och register samt att utnyttja uppslagsböcker.

Bibliotekstekniska övningar (t. ex. övning i att använda kortkataloger och att finna rätt på böcker i ett bibliotek).

Excerperingsövningar i samband med läsning och arbetsuppgifter för muntlig framställning och som underlag för skriftlig framställning.

Orientering om biblioteksorganisationen i Sverige.

Orientering i skolans och ortens bibliotek.

Anm. Undervisningen i bok- och bibliotekskunskap bör i största möjliga utsträckning anknytas till undervisningen i övrigt och syfta till att bibringa eleverna en färdighet, att lära dem att arbeta på ett effektivt sätt, inte att belasta dem med ytterligare minnesstoff.

Förslag till fördelning på klasserna 7—9

Klass 7

Muntlig framställning

Samtal och diskussioner i anslutning till läst litteratur, aktuella händelser, episoder i skolan eller elevers egna upplevelser. Muntliga redogörelser. Övningar i att uppträda inför publik med korta anföranden (3—4 min.) över förberedda ämnen, såsom arbetsbeskrivningar och redogörelser för egna upplevelser. Övningar i att lyssna och framställa kritik. Enkla diskussionsövningar. Något om sammanträdesteknik. Fortsatta övningar i att överbringa meddelanden, göra förfrågningar och ge upplysningar. Dramatiseringar av läst text. Förberedda och oförberedda uppläsningar. Referat och återreferat.

Skriftlig framställning

I stort sett samma övningsmoment som i föregående klass. Fritt skriftligt berättande, bl. a. om egna upplevelser. Texter till bildserier och till tavlor med anekdotiskt motiv. Enkla referatuppgifter. Beskrivningsskisser. Skrivning på grundval av fakta, som inhämtats ur böcker, vid exkursioner, studiebesök och intervjuer eller genom åhörande av föredrag. Ämnen med möjlighet att kombinera fackkunskaper och fantasipräglad berättande framställning. Övningar i syfte att berika ordförrådet, att variera språket och att komponera en skriftlig framställning. Dramatisering. Privatbrev och enkla praktiska skrivelser.

Litteraturläsning

Två eller flera ungdomsböcker i original eller översättning. Litteratur huvudsakligen från de senaste hundra åren: lättillgängliga texter, hämtade ur någon antologi för högstadiet eller valda av läraren. Sakprosa.

Språklära

Formlära: Fortsatt behandling av ordklasserna. Satslära: Satser och satsföreningar. Det viktigaste om bisatser. Huvudord och bestämningar. Interpunktion. Ordbildning (sammansättning, några avledningstyper, ordfamiljer). Ordkunskap (synonymer, motsatser). Enklare språkriktighetsfrågor.

Rättstavning

Fortsatta övningar att använda ordlista. För elever med stavningssvårigheter fortsatta övningar att stava svenska och vanligare utländska ord.

Norska (ev. Danska)

Läsning av några lättare texter. Hörövningar. Övningar i att använda ordlista.

Bok- och bibliotekskunskap

Fortsatta övningar att utnyttja biblioteket med hjälp av dess kataloger. Övningar i att använda alfabetiska förteckningar. Fortsatt användning av några uppslagsverk samt Svenska akademins ordlista. Orientering i skolans och ortens bibliotek.

Klass 8

Muntlig framställning

Fortsatta övningar som i föregående klass. Övningar i att hålla korta anföranden, byggande såväl på egna erfarenheter som på material från uppslagsböcker och annan litteratur. Förberedda diskussioner över ämnen, som ligger inom elevernas erfarenhetsfär. Dramatiskt framträdande.

Skriftlig framställning

Övningar som i föregående klass. Berättelser, skildringar och beskrivningar, grundade på intervjuer och andra förfrågningar samt på böcker. Beskrivningsskisser med stöd av noggrann iakttagelse och registrering av syn- och hörselintryck. Arbetsbeskrivningar, lekbeskrivningar etc. Rapport och ögonvittnesberättelser. Enkla fackämnen. Referat även av föredrag (i samband med övningar i anteckningsteknik). Sammandrag av tidningsartiklar eller längre avsnitt ur läse- och läroböcker i orienteringsämnen. Praktiska skrivelser: hänvändelser till myndigheter, rekvisitioner, annonser, räkningar, kvitton, blanketter etc. (i samverkan med andra ämnen).

Litteraturläsning

Litteratur, huvudsakligen från modern tid. Vissa texter eventuellt grupperade kring litterära motiv som fångar elevernas intresse. Gemensamt läses minst ett par romaner och gärna något drama. Sakprosa.

Språklära

Form- och satslära. Interpunktion. Ordbildning (avledning, ordfamiljer). Ordkunskap. Talspråk och skriftspråk. Riksspråk och dialekt. Språkriktighetsfrågor.

Rättstavning

Övningar för elever med stavningssvårigheter.

Danska (ev. Norska)

Läsning av några lättare texter. Hörövningar. Övningar i att använda ordlista.

Bok- och bibliotekskunskap

Fortsatta bibliotekstekniska övningar. Enkla excerperingsövningar i samband med

läsning och arbetsuppgifter för muntlig framställning och som underlag för skriftlig framställning. Övning i att använda större uppslagsverk och något mera omfattande konversationslexikon.

Klass 9

Muntlig framställning

Fortsatt träning av samma moment som i föregående klass.

Systematiska övningar i att hålla korta anföranden som i föregående klasser. Enstaka längre föredrag (10—20 min.) med eller utan manuskript, bl. a. i anslutning till övriga skolämnen, elevernas yrkesarbete och aktuella samhällsfrågor. Fortsatta diskussionsövningar (även i mera allmänna frågor i anslutning till radio och tidningsläsning). Dramatiskt framträdande (även i samband med läsning av kända dramatiska författare).

Skriftlig framställning

Övningar som i föregående klasser. Beskrivningar av maskiner, redskap etc. Arbetsbeskrivningar, grundade på egna iakttagelser. Texter till diagram, kurvor, sifferstabeller etc. Enkla utredande ämnen. Fackämnen i anslutning till orienteringsämnen och yrkesvalet. Övningar i att sammanställa uppgifter, att citera källor och att uppräta en källförteckning. Praktiska skrivelser: dagordningar, protokoll, platsansökningar, tjänstebetyg etc. (i samverkan med andra ämnen).

Litteraturläsning

Litteratur huvudsakligen från modern tid. Vissa texter eventuellt grupperade kring litterära motiv, som fångar elevernas intresse. Skildringar ur yrkeslivet. Moderna samhällsproblem, t. ex. rörande arbetet och fritiden, belysta i litteraturen. Urval ur antik och fornisländsk diktning. Gemensamt läses minst ett par romaner och gärna något drama. Sakprosa.

Språklära

Form- och satslära. Stilarter. Ur språkets liv (äldre former i språket, språkets släkt-skap, etymologier, folk-mål, arvord, lånord, främmande ord, ortnamn, familjenamn, förnamn, yrkespråk, slangspråk, idrottspråk etc.).

Rättstavning

Övningar för elever med stavningssvårigheter.

Norska och danska

Läsning av några lättare texter. Hörövningar. Övningar i att använda ordlista.

Bok- och bibliotekskunskap

Bibliotekstekniska övningar och excerperingsövningar av ökad svårighetsgrad. Fortsatta övningar att använda uppslagsverk och konversationslexikon. Upplysningar om bokens historia och om bokframställningen. Orientering om biblioteksorganisationen i Sverige.

I *anvisningen*, punkt 8, utgår stycket »Vid valet av ... ofta utövar» och ersättes med följande:

»På alla skolstadier syftar läsningen av fiktionslitteratur dels till att väcka elevernas lust att läsa, dels till att lära dem att ställa anspråk på vad de läser. Det senare målet kan inte nås utan läsintresse hos eleverna. Att stimulera ett sådant intresse för läsning både i skolan och på fritid är därför en av lärarens främsta uppgifter. Framgången härvidlag är beroende bl. a. av textvalets lämplighet. Läraren bör ta hänsyn till elevernas geografiska och sociala miljö och till att pojkar och flickor kan ha olika in-

tressen. Han bör också smidigt anpassa litteraturvalet efter klassens mognadsnivå och elevernas individuella möjligheter och knyta an till deras eventuella fritidsläsning. De yngres intresse fångas lättast av texter, som vädjar till behovet av spänning, humor, stämning osv. Många elever saknar ännu på högstadiet förutsättningar att få utbyte av en mera krävande fiktionslitteratur än ungdomsböcker eller välskrivna underhållningslitteratur. Men även böcker av detta slag kan presenteras så, att eleverna vänjer sig vid att göra iakttagelser och reflexioner och stimuleras till samtal om det lästa. Därmed finns också möjligheten att anlägga värderande synpunkter och att skärpa elevernas litterära anspråk. I den mån deras mognad och förutsättningar tillåter läsning av skönlitteratur i egentlig mening, är givetvis denna — ej minst i bunden eller dramatisk form — mest lämpad att utveckla smaken, vidga perspektivet och locka till debatt i ämnen och livsfrågor, som ligger ungdomen nära.»

Engelska

I *huvudmomenten för mellanstadiet* utgår stycket »Skriftliga övningar ... enkla reproduktioner, brevväxling» (s. 45, högra spalten) och ersättes med följande:

»Skriftliga övningar, som till art och innehåll nära ansluter sig till den muntliga undervisningen.»

Högstadiets huvudmoment och förslag till fördelning av grammatikstoffet på klasserna 7—9 (s. 45—46) utgår och ersättes med följande:

»Högstadiet

Fortsatt uttalsvård med beaktande av såväl intonation som enskilda språkljud.

Läsning av engelska texter, även i form av kursivläsning och läsning på egen hand.

Hör- och talövningar, även eleverna emellan, huvudsakligen i anslutning till läst text.

Memorering. Dramatisering. Sång.

Realia.

Övningar att slå i lexikon.

Grammatik i anslutning till läst text.

Skriftliga övningar, som till art och innehåll nära ansluter sig till den muntliga undervisningen.

Förslag till fördelning av grammatikstoffet på klasserna 7—9.

Klass 7

Alternativkurs 1

Fortsatt inövande av mellanstadiets grammatikkurs och därutöver sådana grammatiska moment, som är nödvändiga för förståelse av lätt text.

Alternativkurs 2

Formlära: något utvidgat studium av substantivens numerus, avvikelser och genitivbildning, adjektivens komparation, räkneord och pronomen, modala hjälpverb och oregelbundna verb, adverb; syntax: delar av ordföljden, artikelläran, pronomen, översättning av vissa svenska modala hjälpverb, allt begränsat till lättutredda, högfrekventa företeelser.

Klass 8

Alternativkurs 1

I samband med textläsning och talövningar fortsatt inövning av grammatikens element; därutöver spridda grammatiska noter i lämpliga sammanhang.

Alternativkurs 2

Utvidgat studium av tidigare behandlade kapitel med tyngdpunkten förlagd till formlärans framställning av pronomen och oregelbundna verb samt syntaxens artikel- och verblära.

Tre korta skrivningar, förlagda till vårterminen.

Klass 9

Alternativkurs 1

Repetition av grammatikens element; dessutom nya moment i den mån texten ger anledning därtill.

Alternativkurs 2

Repetition av formläran och de genomgångna syntaktiska partierna; dessutom nya moment i den mån texten ger anledning därtill.

Sex skrivningar (halvdagsskrivningar).

Efter *anvisningen, punkt 8* (s. 47, högra spalten), tillfogas en ny *anvisning 8 b* med följande lydelse:

»8 b. De skriftliga övningarnas egentliga syfte skall vara att stödja den muntliga undervisningen och bidra till att ordförråd, fraseologiska kunskaper och grammatikens element innötes och befästes. De bör därför i första hand byggas på de talövningar kring text m. m., som bedrivits i klassen. Förutom fri skrivning av olika slag, såsom svar på frågor, reproduktioner och brev efter förebild, bör även diktamensövningar, meningsbyggnadsövningar efter givna mönster och — för träning av den språkliga exaktheten — översättning till och från svenska förekomma.»

I *anvisningen, punkt 9* (s. 47), skall uttrycket »vid översättning till (fri skrivning på) det främmande språket» ändras till »vid fri skrivning på (översättning till) det främmande språket».

Tyska

I *huvudmomenten för högstadiet* (s. 48, vänstra spalten) utgår »Hör- och talövningar... främst formläran» och ersättes med följande:

»Hör- och talövningar även eleverna emellan, huvudsakligen i anslutning till läst text. Memorering. Dramatisering. Sång.

Övningar att slå i lexikon.

Grammatikstudium i anslutning till

läst text och begränsad till de för förståendet av tysk text väsentliga partier.

Skriftliga övningar, som till art och innehåll nära ansluter sig till den muntliga undervisningen.»

»*Förslag till fördelning på klasserna 7—9*» (s. 48—49) utgår och ersättes med följande:

»Förslag till fördelning av grammatikstoffet på klasserna 7—9

Klass 7

Alternativkurs 1

Grammatikens element, allt eftersom förståelse av texten kräver dem.

Alternativkurs 2

Det viktigaste av formlärans framställning av substantivens, adjektivens, pronomens och verbens formbestånd; räkneord och prepositioner med dativ och akkusativ; några spridda fakta ur syntaxen.

Klass 8

Alternativkurs 1

Grammatikens element, allt eftersom förståelse av texten kräver dem.

Alternativkurs 2

Utvidgat studium av tidigare behandlade kapitel samt ytterligare några väsentliga företeelser i formlära och syntax.

Klass 9

Alternativkurs 1

En allmän översikt och repetition av grammatikens element. Dessutom spridda grammatiska notiser i anslutning till den lästa texten.

Alternativkurs 2

Kompletterande studium av formläran samt något utvidgat studium av syntaxen; repetition.

Sex skrivningar.»

Efter anvisningen punkt 8 (s. 50) tillfogas en ny anvisning 8 b med följande lydelse:

»8 b. De skriftliga övningarnas egentliga syfte skall vara att stödja den muntliga undervisningen och bidra till att ordförråd, fraseologiska kunskaper och grammatikens element innötes och befastes. De bör därför i första hand bygga på de talövningar kring text m. m., som bedrivits i klassen. Förutom fri skrivning av olika slag, såsom svar på frågor, reproduktioner och brev efter förebild, bör även diktamensövningar, meningsbyggnadsövningar efter givna mönster och — för träning av den språkliga exaktheten — översättning till och från svenska förekomma.»

I anvisningen punkt 9 (s. 50) skall uttrycket »vid översättning till (fri skrivning på) det främmande språket» ändras till »vid fri skrivning på (översättning till) det främmande språket».

Historia

Efter »Förslag till fördelning på klasserna 4—6» (s. 55, högra spalten) tillägges följande:

»Anm. Efter överenskommelse mellan stadiekonferens på mellanstadiet och ämneskonferens på högstadiet må mellanstadiets huvudmoment omfatta livfulla berättelser och åskådliga bilder ur svensk, nordisk och allmän historia fram till 1720, ägnade att belysa de förhållanden, som man anser vara mest karakteristiska för tidsmiljön.

Väljes denna uppläggnings, kan det vara lämpligt att den femte årskursen föres fram till omkring 1600.»

Högstadiets huvudmoment och förslag till fördelning på klasserna 7 och 8 utgår och ersättes med följande:

»Högstadiet

Klass 7 och 8

Sveriges och dess nordiska grannländers historia samt allmän historia med huvudvikten lagd på tiden efter 1720.

Längdsnitt, därav ett om hembygdens historia.

Klass 9 a och 9 g

Den västerländska kulturkretsens ursprung och äldre skeden med tonvikten lagd på antiken.

Längdsnitt.

Förslag till fördelning på klasserna 7 och 8.

Klass 7

Sveriges och dess nordiska grannländers historia samt allmän historia med huvudvikten lagd på tiden efter 1720 till 1800-talets mitt.

Klass 8

Sveriges och dess nordiska grannländers historia samt allmän historia från 1800-talets mitt till innevarande tid.

Längdsnitt, därav ett om hembygdens historia.»

Anvisningarna, punkterna 6 och 7 (s. 56—57), utgår och ersättes med följande:

»6. Det är av vikt, att historieundervisningen på mellanstadiet verkligen främst ger livfulla berättelser och åskådliga bilder. Politiska händelser och historiska personligheter uppmärksammas i den mån de är ägnade att fånga elevernas intresse och är av väsentlig betydelse för förståelsen av ett tidsskedes förhållanden. Anknypning bör ske till lämpliga barn- och ungdomsböcker, bilder, filmer och televisionsprogram med motiv från gångna tider. På mellanstadiet är det väsentligast att ge eleverna en så levande uppfattning som möjligt av tidsatmosfären. I vissa av tidsbilderna framträder mera den andliga kulturen, i andra rättsförhållandena, de sociala, de ekonomiska eller de tekniska etc. Näringslivet under de äldre perioder, som står i centrum för mellanstadiets undervisning, var relativt enkelt och kan därför göras lättbegripligt och intressant: utvecklingen står i samband med redskapens (teknikens) historia.

Vid undervisningen på mellanstadiet kan exempelvis följande bilder ur den nordiska och allmänna historien tänkas bli behandlade:

För tiden före omkring 1720
Bilder ur Egyptens, Greklands och Roms historia.

De stora folkvandringarna (germaner, vikingatåg, araber).

Det forntida Sverige.

Kyrka och kloster. Kristendomen kommer till Norden.

Medeltidens samfundsliv.

Striden om unionen.

Världsbilden vidgas: upptäckter, renessans, reformation.

1500-talets Sverige.

Religionskrigen på 1500-talet.

I Karl V:s rike.

Sverige blir en stormakt.

Norden vid mitten av 1600-talet.

I Ludvig XIV:s Frankrike.

Adelns makt brytes i Norden. Karl XI:s envælde.

Det svenska stormaktsväldets fall.

För tiden efter 1720:

Några betydande vetenskapsmän under frihetstiden.

Om nya handelsvägar, handelskompanier och kolonier.

Från franska revolutionens tid.

På Gustav III:s tid.

Maskinerna omdanar samhället. Det industriella genombrottet i England och i Sverige.

Ur våra dagars historia.

7. Även på högstadiet bör undervisningen samlas kring väsentliga moment och göras konkret. De historiska sammanhangen bör dock betonas starkare än på mellanstadiet. Vikt bör läggas såväl vid staternas politiska historia som vid den ekonomiska, sociala, rättsliga, tekniska och kulturella utveckling, som lett fram till det nutida samhället.

Eftersom huvudmomenten för det nionde skolåret omfattar två vitt skilda ämnesområden, torde det vara fördelak-

tigt med en koncentrationsläsning på så sätt, att exempelvis avsnittet om den västerländska kulturkretsens ursprung och äldre skeden behandlas ena terminen och längdsnitten den andra. I 9 a torde det vara lämpligast att sluta med längdsnitten, medan det i 9 g kan vara mera ändamålsenligt att förlägga dem till höstterminen.

Vid uppläggnen av historiestudierna under det nionde året bör följande uppmärksammas. För dem som ämnar avsluta sina teoretiska studier med detta år är det lämpligt att ge studierna en sammanfattande och avrundande karaktär. Kursen i antikens historia utformas väsentligen så, att den ger eleverna en uppfattning av epokens betydelse för vår egen tid, »arvet från antiken». Särskilt de sidor av epokens samhällsförhållanden och kulturliv beaktas, som är ägnade att belysa sådana utvecklingslinjer genom historien, som sedan kan följas i längdsnitten och som kan bidra till en fördjupad förståelse även av nutiden. Vid behandlingen av längdsnitten kan på så sätt redan bekanta och studerade händelser ses ur ett nytt, mera moget perspektiv. Läraren bör ej heller förbise möjligheterna att anknyta längdsnitten till moment ur övriga orienteringsämnen.

För de elever, som syftar till att fortsätta med teoretiska studier vid gymnasium, är det angeläget, dels att den antika kulturvärlden studeras även ur sociala och ekonomiska synpunkter, dels att studiet av denna kulturvärld får omfatta *hela det första årtusendet av vår tidsräkning* och därmed också belysa, hur det antika statssystemet bryts sönder samtidigt som den antika kulturen sprids till nya folk och blir ett väsentligt inslag i den fortsatta västerländska kulturutvecklingen.

Längdsnitten bör, särskilt för denna elevkategori, inte bara syfta till att komplettera de historiska kunskaperna och att få dem presenterade under nya synvinklar. Lika viktigt är att arbetet med dem bedrivs på ett sådant sätt, att eleverna tränas att själva samla och sammanställa redan bekant material på ett nytt sätt, en färdighet av stor betydelse för framgång i deras fortsatta studier.

I det följande ges några exempel på längdsnitt i svensk och allmän historia, vilka kan tänkas bli behandlade på högstadiet:

- Barn och ungdom genom tiderna.
- Den svenske bondens historia.
- Hantverkaren och industriarbetaren genom tiderna.
- Från eldhuset till skyskrapan.
- Klädedräkten genom tiderna.
- Från ekstock och vikingaskepp till atlantjätte.
- Hur man färdats under olika tider.
- Det svenska bergsbrukets historia.
- Staden genom tiderna.
- Från hällristning till bildtidning.
- Från handkraft till atomkraft.
- Världsvälden från antiken till våra dagar.
- Rom — den eviga staden.
- USA — från nybyggerland till stormakt.
- Främre Orientens historia.
- Fjärran Östern.
- Kampen om haven och kolonierna.
- Merkantilism — liberalism — socialism.
- Den svenska riksdagens historia.
- Kungamakt och adel i Sveriges historia.
- Ståndssamhälle — klassamhälle — organisationsamhälle.
- Sverige och Ryssland. Sverige och Frankrike.

Sverige och Norge — Danmark — Finland.

Nordiska enhetssträvanden genom tiderna.

Samhällskunskap

Huvudmomenten för högstadiet (s. 59—60) och *Förslag till fördelning på klasserna 7 och 8* (s. 60) utgår och ersättes med följande:

»Högstadiet

Klass 7 och 8

Skolan och kamratlivet, fritidsfrågor, praktisk föreningskunskap. Folkrörelser och ideella organisationer. Familjen och hemmet. Familjerättsliga frågor.

Lag och rätt, ordningsmakt, rättskipning, sed och oskriven lag. Lagar och bestämmelser, som gäller för ungdom på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen.

Hemkommunen och landstinget. Kyrkan.

Enkla ekonomiska frågor med praktisk tillämpning, ekonomiska institutioner, ungdomens ekonomiska problem, orientering om olika sparformer.

Elementära psykologiska frågor i lämpliga sammanhang.

Teoretisk yrkesorientering: Orientering rörande yrken och sysselsättningar. Olika former av yrkesutbildning. Anlagsorientering i anslutning till genomgången av yrkesvärlden. Ekonomiska frågor i samband med yrkesvalet och yrkesutbildningen.

Studieorientering inför ämnes- och linjevalet.

Klass 9

Socialgrupper och samhällsstruktur.

De politiska partierna. Tidningspres-

Längdsnitten ges lämpligen som individuella uppgifter eller gruppuppgifter, varvid olika elever eller grupper behandlar olika avsnitt.»

sen, filmen, radion och televisionen som kunskapskällor och propagandamedel. Folkbildningsarbetet.

Staten: riksdag, regering, viktiga förvaltningsgrenar.

Samhällsekonomi.

Näringslivets och arbetsmarknadens organisationer. Rättsförhållanden på arbetsmarknaden.

Socialpolitik, viktiga samhällsproblem.

Demokratisinnehård och huvudproblem. Försvaret och medborgaren.

Nordiskt och internationellt samarbete.

Teoretisk yrkesorientering: fortsatt studie- och yrkesorientering med viss differentiering på klasserna 9 a, g och y.

Elementära psykologiska frågor i lämpliga sammanhang.

Förslag till fördelning på klasserna 7 och 8

Klass 7

Skolan och kamratlivet, fritidsfrågor, praktisk föreningskunskap.

Familjen och hemmet. Familjerättsliga frågor.

Teoretisk yrkesorientering: Yrkesorientering omfattande i huvudsak hemortens vanligaste yrkesområden. Förberedande anlagsorientering. Yrkesutbildningens betydelse. Studieorientering inför ämnesvalet.

Elementära psykologiska frågor i lämpliga sammanhang.

Klass 8

Lag och rätt, ordningsmakt, rättskipning, sed och oskriven lag.

Lagar och bestämmelser som gäller för ungdom på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen.

Folkrörelser och ideella organisationer.

Hemkommunen och landstinget. Kyrkan.

Enkla ekonomiska frågor med praktisk tillämpning, ekonomiska institutioner, ungdomens ekonomiska problem, orientering om olika sparformer.

Teoretisk yrkesorientering; Fortsatt och vidgad yrkesorientering. Anlagsorientering. Ekonomiska frågor i samband med yrkesvalet och yrkesutbildningen.

Studieorientering inför linjevalet.

Elementära psykologiska frågor i lämpliga sammanhang.»

Anvisningarna punkterna 4, 7, 8, 9, 11, 12, 13 och 14 utgår och i stället införes följande:

»4. Samverkan bör ske med undervisningen i de flesta av skolans ämnen, t. ex. med kristendomskunskap (etiska och sociala problem, kyrklig organisation, hemkommunens religiösa förhållanden), modersmålet (sociala problem i litteraturen, praktiska skrivelser, sammanträdesteknik), historia (den historiska bakgrunden till samhällsföreteelserna av i dag), geografi (samhällsekonomi, arbetsliv), gymnastik med lek och idrott (trafikundervisning), hemkunskap (familjen och hemmet, den enskildes och hemmets ekonomi, samhällets kollektivordningar till hemmets tjänst, socialpolitiken). Samverkan bör dessutom ske mellan den teoretiska yrkesorienteringen och biologi med hälsolära (yrkeshygien, yrkessjukdomar och -skador etc.) och med praktiska ämnen (anlagsorientering, yrkesutbildningsfrågor). Vidare skall samverkan ske mellan den teoretiska och den praktiska yrkesorienteringen. I klassen skall inom ramen för den teoretiska yrkesorienteringen föras anlags- och yrkesorienterande resonemang i syfte att klarlägga intresse och fallenhet för sysselsättningsarter, yrken eller arbetsmiljöer och i samband därmed frågor om praktikönskemål. Möjligheter till yrkesorienterande praktik på olika områden, särskilt i hemtrakten, skall genomgås. Slutligen bör elevernas

erfarenheter från praktiken kunna levandegöra yrkesorienteringen och föranleda kompletterande och sovrande kommentarer av olika slag.

Beträffande vissa moment av klass- eller gruppförberedelse för den praktiska yrkesorienteringen och viss redovisning av erfarenheter av densamma hänvisas till anvisningarna till Praktisk yrkesorientering s. 97—99, punkterna 2, 4 och 10, samt till not 4 s. 25.

Elevernas muntliga och skriftliga framställning bör vid undervisningen i samhällskunskap liksom i övriga ämnen uppmärksammas och i möjligaste mån utvecklas.»

»7. På högstadiet bör undervisningen i främsta rummet behandla förhållandet mellan individen och olika samhällsbildningar: hemmet, skolan, föreningen, hemkommunen, det svenska samhället, världssamhället. Viktigt är, att problemen får konkret belysning. Föräldrakunskap i lätt tillgänglig form bör ges eleverna med tanke på att de i många fall bildar hem och får fostraransvar relativt kort tid efter avslutad skolgång. Likaså bör vikten av ansvar och hänsyn i förhållandet mellan könen och mellan föräldrar och barn betonas. Sociologiska, nationalekonomiska och juridiska frågor behandlas ur rent praktisk synvinkel. Nödvändigheten av att var och en har kännedom om vissa viktigare, i laga ordning givna bestämmelser inskärpes, och de vanligast förekommande formerna av ungdomsbrottslighet uppmärksammas. På detta åldersstadium kan betonas, att många samhällsproblem ännu är olösta. Förhållandet mellan gemenskap och självständighet, mellan plikt och frihet diskuteras.

Tidningsstudier bör bedrivas i alla klasser. Härvid beaktas värdet och be-

gränsningen hos pressen som kunskapskälla. Viktigt är att man klargör för eleverna värdet av att tillhöra ett demokratiskt samhälle, där fri åsiktsbildning och yttrandefrihet är naturliga företeelser. De skall också läras förstå, att de själva har ansvar för att dessa värden värnas och vårdas. Icke minst viktigt är det vid denna medborgarfostran, att de unga göres uppmärksamma på propagandans olika former och varnas för att utan självständig eftertanke följa suggestiva eller auktoritativa paroller. Den osakliga propagandans metoder bör åskådliggöras. Vetskap om dess förekomst kan stärka deras vaksamhet och motståndskraft mot sådan propaganda.

Bilder och film bör komma till användning som komplement till elevernas egna iakttagelser under studiebesök o. d. Ständigt måste hållas i minnet, att kunskapsmålet ej får skymma blicken för övriga studiemål inom samhällskunskapen: värderingar, intressen, färdigheter och vanor.

8. Psykologien har inte kunnat få ställningen av ett särskilt ämne. Emellertid bör enkla psykologiska problem kunna tagas upp i lämpliga sammanhang inom andra ämnen och främst i samhällskunskap. Den teoretiska yrkesorienteringen leder till samtal om intressen, anlag och personlighetsdrag av betydelse för framgång och trivsel i utbildning, yrke och arbetsmiljö. Barn- och ungdomspsykologi i enkel form tages upp under rubriken Familjen och hemmet. De tidigaste barnårens betydelse för individens utveckling förklaras vid samtal om föräldrarnas ansvar för barnens fostran och vård. Socialpsykologiska synpunkter på individens beteende i grupp och i massa har sin plats vid behandlingen av bl. a. kamratliv, föreningskunskap, fritidsfrågor och partier. Brottsligheten och alko-

holfrågan är problem, som kräver kommentarer av psykologisk art.

9. Ekonomisk fostran intar ett viktigt rum i samhällsundervisningen. Den enskildes och hemmets ekonomi hör närmast hemma under rubrikerna Fortsatt behandling av enkla ekonomiska frågor och Sparandets betydelse (mellanstadiet), Arbetets betydelse, Familjen och hemmet, Utbildningens ekonomi och Statlig studiehjälp, såsom lån, studiebidrag och stipendier (högstadiet). På högstadiet bör uppmärksamhet ägnas åt sådana privatekonomiska moment som budget, enkel bokföring, självdeklaration, sparande i samband med sparverksamhet, försäkringar, normer för en sund ekonomisk hushållning. Den huvudsakliga och mera detaljerade handledningen av dessa moment samt tillämpningsövningarna bör emellertid ha sin plats i hemkunskap och övriga praktiska ämnen. Samhällsekonomin har sin plats främst på högstadiet under rubrikerna Enkla ekonomiska frågor, Ekonomiska institutioner och Samhällsekonomi. Bland ekonomiska frågor, som kan tagas upp och ges en elementär och konkret behandling, märkes: konsumtion och produktion, nationalinkomst, inkomstfördelning, sparande, kapitalbildning, ränta, penningvärde, index, konjunkturer, rationalisering och arbetsfördelning, in- och utrikeshandel, valutor, företagsformer samt näringslivets organisationsväsen.»

»11. Vid behandlingen av »Socialpolitik, viktiga samhällsproblem» bör t. ex. följande moment beaktas: befolkningsfrågan, bostadsfrågan, nykterhetsfrågan, kulturfrågor, landsbygdens problem. Problemen diskuteras dels från allmänna synpunkter, dels med hemkommunens särskilda förhållanden som utgångs-

punkt. I samband med elevernas egna diskussioner varnas för sådana falska generaliseringar och vilseledande argument, som ofta uppträder under debatter i samhällsfrågor. Även försvarsfrågorna behandlas på motsvarande sätt. Därvid framhålls det nuvarande svenska försvarets frihets- och fredsbevarande uppgifter och den enskilde medborgarens försvarsinsatser såväl inom det militära försvaret som inom civilt försvaret.

I 9 y bör särskild uppmärksamhet ägnas åt följande moment:

Socialförsäkringens olika grenar; reglering av arbetarnas villkor genom lagar om arbetarskydd, obligatorisk olycksfallsförsäkring samt arbetstidens begränsning; sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, egnahemslån och ålderdomspensionering, liv- och brandförsäkring m. m.

Offentlig arbetsförmedling; arbetsmarknadsorganisationer, kollektivavtal, medling i arbetstvister samt skiljedomsförfarande.

Drag ur den ekonomiska lagstiftningen: patent, varumärken (mönster och modeller), ekonomiska föreningar. Yrkeskolväsendet.»

»12. Ämnet skall i samverkan med övriga ämnen och skolans hela gemenskapsliv bidra till att fostra eleverna till goda medborgare i ett demokratiskt samhälle. Också här går vägen över skola och kamratliv, föreningsliv och bildningsarbete till frågorna om den enskildes uppgifter i ett sådant samhälle.

»13. Den teoretiska yrkesorienteringen skall ge en för pojkar och flickor gemen-

sam kunskapsgrund om skolväsende, yrkesvärld och arbetsmarknad samt om yrkesvalets psykologi. Frågan om yrkesvalets frihet skall ses mot bakgrunden av arbetsmarknadens möjligheter och behov. Undervisningen skall stödja den praktiska yrkesorienteringen och den enskilda studie- och yrkesvägledningen genom att skapa ett gott kunskapsunderlag. Det är lyckligt om undervisningen bidrar till elevernas yrkesvalsmognad utan att locka till för tidiga individuella yrkesvalsbeslut.

14. För den teoretiska yrkesorienteringen bör anslås en sammanlagd tid per klass av ca 50 timmar under högstadiet, förslagsvis fördelade med 10—12 timmar i årskurs 7, ca 30 timmar eller 1 veckotimme i årskurs 8 och 8—10 timmar i årskurs 9. Viss differentiering bör kunna ske mellan nionde årskursens tre linjer: i 9 y beaktas särskilt yrken och arbetsmarknad inom de sysselsättningsområden, för vilka respektive grenar av 9 y förbereder, samt den utbildning, vilken ges inom näringslivets ram, yrkesskolväsendet och undervisningen vid fackgymnasierna; i 9 a ges företrädesvis en fortsatt mer bred anlags- och yrkesorientering; i 9 g orienteras om gymnasiestudier och om gymnasiets olika linjer och grenar, men därjämte om utbildnings- och yrkesvägar direkt efter avgången från 9 g.

För samtliga linjer och grenar ges studieorientering rörande möjligheterna att komplettera slutbetyget med nya ämnen eller kurser.»

Geografi

I huvudmomenten för högstadiet, klass 7 och 8 (s. 64), tillägges efter »... samt skiftande närings- och kulturförhållan-

den» följande moment: »Översiktlig framställning av jordens befolkningsförhållanden.»

Naturkunskap

I *mellanstadiets huvudmoment* utgår under rubriken »Fysik» (s. 67) följande moment: »Några elektrostatiske grundförsök» och »... något om ledare och isolatorer samt den elektriska strömmens värmeverkningsar.» Under rubriken »Kemi» utgår »... blandning och kemisk förening».

I »Förslag till fördelning på klasserna 4—6» (s. 67) göres följande ändringar:

Klass 4. Momentet »Undersökning på några växter och i samband därmed några enkla försök» utgår och ersättes med: »Fortlöpande naturiakttagelser. Studier av levande växtmaterial och i samband därmed undersökning av några växters byggnad. De vanligaste svenska nyttoväxterna.»

Klass 5. Momentet »Undersökning av några . . . djurvärlden. Enkla försök.» utgår och ersättes med: »Fortlöpande naturiakttagelser. Några vanliga växtfamiljer med återblick på tidigare behandlade växter. Växternas viktigaste livsytringar och i samband därmed enkla försök. Växternas spridning och övervintring.»

Klass 6. Momenten »Elektrostatiske grundförsök» och »... något om ledare och isolatorer samt den elektriska strömmens värmeverkningsar» utgår. Följande tillägges: »Något om risken för olyckshändelser vid användning av elektriska apparater.»

I *anvisningarna* (s. 69) ändras följande:

Sista meningen i *anvisningen, punkt 6,* skall ha följande lydelse:

Biologi med hälsolära

I *högstadiets huvudmoment, klass 7 och 8* (s. 69), tillägges efter »... och djur — konsumenter» momentet »Artkunskap».

I »Förslag till fördelning på klasserna 7 och 8» utgår under »Klass 7» momentet »Exkursioner» och ersättes med följande:

»Några intressanta biologiska problem inom djurvärlden, vilka här kan medtagas, utgör exempelvis »Rovdjur bland däggdjur, fåglar och insekter», »Yngelvård», »Skyddande likhet», »Sociala djur», »Djur i vinterdvala».

Anvisningen, punkt 7, skall ha följande lydelse:

»7. I största möjliga utsträckning bör eleverna beredas tillfälle till att i samband med exkursioner och lektioner i det fria göra direkta iakttagelser av hembygdens växt- och djurliv, berg- och jordarter och övriga naturförhållanden. En väldisponerad skolträdgård erbjuder utomordentliga studiemöjligheter och ger eleverna tillfälle att följa växtlivets utveckling under olika årstider. Exkursionerna bör alltid tjäna ett bestämt syfte och noggrant förberedas och efterbehandlas. Mer fristående iakttagelser i naturen och i skolan, pågående under en längre tid, bör även förekomma. De fortlöpande naturstudierna syftar till att väcka elevernas intresse för det biologiska årets växlingar. Studier i läro- och läseböcker kan inte ersätta iakttagelser och försök som utgångspunkt vid undervisningen.»

»Artkunskap och övningar att använda bestämningslitteratur, främst illustrerad sådan.

Exkursioner och studiebesök.»

Under »Klass 8» (s. 70) utgår momentet »Exkursioner» och ersättes med följande:

»Artkunskap och fortsatta övningar att använda bestämningslitteratur.

Exkursioner och studiebesök.»

Fysik

I »Förslag till fördelning på klasserna 7—9» (s. 72—73) skall momentet »det enklaste om impuls och reaktionsdrift» tilläggas efter »med praktiska tillämpningar, såsom» i alternativkurs 1, klass 9.

I alternativkurs 2, klass 9, skall me-

ningen »Rörelselärens första grunder ... pendelrörelse, raketrörelse.» ersättas med följande: »Rörelselärens första grunder (fritt fall, kaströrelse, centralrörelse, pendelrörelse). Det enklaste om impuls och reaktionsdrift, raketmotorn.»

Kemi

Efter anvisningen, punkt 9 (s. 77), infördes en ny anvisning, punkt 9 b, av följande lydelse: exempel —

»9 b. Kursgången i de båda alternativkursförslagen skiljer sig från varandra.

I överensstämmelse med kursförslagets natur kan givetvis den lärare som så önskar använda samma kursgång i alternativkurs 2 som i alternativkurs 1.»

Matematik

I huvudmomenten för lågstadiet (s. 77) skall sista stycket ha följande lydelse:

»Allmänt brukliga längd-, vikt- och rymdmått; öre och kronor. Enkla sortförvandlingar mellan två sorter.»

I »Förslag till fördelning på klasserna 1—3» göres följande ändringar:

Klass 1. Sista meningen skall ha följande lydelse: »Övningar att använda öre, kr; cm, dm, m; dl, l; hg, kg; utan sortförvandling.»

Klass 2. På s. 78, vänstra spalten, rad 7, tillägges efter »inom talområdet 1—100» uttrycket »även med tiotalsovergångar».

Sista stycket skall ha följande lydelse: »Övningar att använda för föregående klass angivna mått. Enkla sortförvandlingar utslutande mellan två närliggande sorter.»

Klass 3. Efter andra stycket tillägges: »Övning av multiplikations- och divisionstabellerna.»

Sista stycket skall ha följande lydelse: »Övningar att använda kronor och öre; längdmåtten mil, km, m, dm, cm; viktmaten ton, kg, hg; rymdmåtten hl, l, dl. Sortförvandlingar mellan två närliggande sorter.»

I huvudmomenten för mellanstadiet (s. 78) är följande ändringar vidtagna: Momentet »Inlärande av multiplikations-

tabellen» ändras till »Inlärande av tabellerna».

I »Förslag till fördelning på klasserna 4—6» (s. 79) göres följande ändringar:

Klass 4. Efter »Divisionsuppgifter inom multiplikationstabellens område» tillfogas »Enkla överslagsberäkningar».

Sista styckets första mening skall ha följande lydelse: »Övningar att använda för föregående klasser angivna sorter samt mm; g; sek, min, timme, dygn, vecka, månad, år. Begreppen kilo = 1 000 och hekto = 100.»

Klass 5. Efter »Särskilda huvudräkningsövningar» tillfogas »Överslagsberäkningar».

Sista stycket skall ha följande lydelse: »Översikt av mått- och viktsystem. Övningar i praktiskt betonade sortförvandlingar. Begreppen deci, centi, milli.»

Klass 6. Andra meningen (»Fortsatt övning . . . och bråk») skall ersättas med följande: »Fortsatt övning att räkna med hela tal, allmänna bråk (de senare i första hand valda inom följande grupper av nämnare: 2, 4, 8; 2, 3, 6, 12; 2, 5, 10, 20) och framför allt decimalbråk. Övning att förvandla allmänna bråk till decimalbråk och procenttal.»

Sista stycket skall ha följande lydelse: »Övningar i praktiskt betonade sortförvandlingar.»

I huvudmomenten för högstadiet (s. 79) ersättes momentet »Räkning med

kvadratrötter» med »Räkning med kvadratrötter och ofullständiga ekvationer av andra graden». Momentet »Ekvationer och ekvationssystem av första graden» ersättes med »Ekvationer av första graden».

I »Förslag till fördelning på klasserna 7—9» (s. 79—80) tillfogas:

i alternativkurs 1 för klasserna 7 och 8 efter »Huvudräkningsövningar» momentet »Överslagsberäkningar»;

i alternativkurs 2 för klass 9 efter »Ekvationssystem av första graden med två obekanta» momentet »Ofullständiga andra-gradsekvationer».

I *anvisningen, punkt 4* (s. 81), tilläggas efter sista meningen följande: »Övningar i sortförvandling på lågstadiet skall direkt anknyta till mätningar och vägningar. Varje klassrum för åtminstone de fyra lägsta klasserna bör vara utrustat med mätlinjaler, liter- och dl-mått samt våg och viktsats med kg- och hg-vikter.»

I *anvisningen, punkt 9* (s. 82), tilläggas efter sista meningen följande: »Vid räkning med allmänna bråk i sjätte klassen bör bråkens nämnare vara så valda att man kan finna den minsta gemensamma nämnaren utan uppdelning i faktorer.»

Efter *anvisningen, punkt 11* (s. 82), tillägges en ny *anvisning, punkt 11 b*, av följande lydelse:

»11 b. För högstadiets elever finns två alternativkurser i matematik (se *anvisningarna punkt 18*). Särskilt bland de elever, som väljer alternativkurs 1, finns stora skillnader i fråga om intresse och fallenhet för matematik. Undervisningen måste därför individualiseras. Elever med mindre goda förutsättningar bör inom alternativkurs 1 få arbeta med enkla, konkreta problemställningar. Inom varje

moment bör läraren därför ha tillgång till ett tillräckligt stort förråd av uppgifter av ringa svårighetsgrad. Det är inte heller nödvändigt, att alla elever fördjupar sig i varje moment i kursen. För elever med ringa fallenhet kan exempelvis inom bråkläran huvudvikten läggas på räkning med decimalbråk, samtidigt som färdigheterna i räkning med hela tal vidmakthålles. Geometrin bör för sådana elever utformas huvudsakligen såsom ritningsövningar. Det kan också vara fördelaktigt att utbyta vissa mera abstrakta moment — exempelvis delar av ekvationsläran — mot konkreta, praktiska övningar.

För elever, som väljer alternativkurs 2 i klass 9, beaktas, att de har skilda önskemål och intressen. En del av dem som avser att direkt efter den obligatoriska skolgångens slut övergå till fack- eller yrkesutbildning, önskar kanske få en avrundad kurs i matematik. För de elever, som avser att fortsätta med gymnasiestudier, kan det vara befogat att utforma alternativkurs 2 så, att tyngdpunkten lägges på kursmoment, som direkt anknyter till det treåriga gymnasiets kursplan i första ringen. Detta innebär, att man kan ge kursmomenten växlar, aktier, obligationer och myntreduktioner en summarisk behandling. Även stereometrin kan behandlas mera översiktligt, då gymnasiets kursplan ej bygger på förkunskaper inom detta område.

I punkterna 12—16 ges *anvisningar* beträffande behandlingen av vissa moment i högstadiets matematikkurs. Dessa innebär givetvis inte att undervisningen i de momenten för alla elever skall utformas på samma sätt.»

Teckning, målnig och modellering

I *huvudmomenten för högstadiet* (s. 85) utgår stycket »Fri formgivning . . . läderplastik, korgflätning» och i stället införes följande:

»Fri formgivning i olika material med därav betingade teknikövningar, såsom tryck på papper och tyg, färg- och kompositionsövningar med papper, tyg, stenar, mosaikbitar etc, tredimensionella övningar med pappersmassa, lera, trä och metall eller annat lämpligt material.»

Anvisningen punkterna 5 och 6 (s. 85, högra spalten) skall ha följande lydelse:

»5. Som exempel på lämpliga uppgifter för den fria teckningen och mål-

Slöjd och andra praktiska ämnen

Mellanstadiets huvudmoment i hemkunskap (s. 92) skall ha följande lydelse: »Undervisningen i hemkunskap är obligatorisk för alla elever och omfattar:

Goda kostvanor.

Övning i att handskas med vanliga hushållsredskap och husgeråd.

Enkla hemsysslor.

Grundläggande konsumentfostran.

Orientering om hemmets arbetsliv.»

Efter *anvisningen, punkt 6* (s. 92, högra spalten), tillfogas en ny anvisning 6 b med följande lydelse:

»6 b. Undervisning i hemkunskap kan lämpligen förläggas till eller påbörjas i klass 4. Denna undervisning bör koncentreras till 2 veckotimmar under en termin i den årskurs, där den förekommer. Eleverna bör få utföra sådana hem-

ningen, enskilt eller i grupp, kan nämnas: illustrering av upplevda, lästa eller diktade händelser, figurer i vila eller rörelse, motiv ur naturen, såsom växter, djur och landskap, var för sig eller i kombination, detaljer av växter och djur etc. På alla stadier kan förutsättningslös teckning förekomma för att öka barnens förråd av formupplevelser samt studier och övningar för att låta dem med syn och känsel uppfatta olika materials beskaffenhet (trä, tyg, glas, tegel, löv, bark, mossor etc.).

6. Studiebesök i museer, verkstäder och affärer bör om möjligt anordnas.»

sysslor, som de kan tänkas taga ansvar för i hemmet: tillredning av en enkel måltid, enkla städningsarbeten, bäddning, elementär klädvård osv. Det väsentliga är att hos eleverna skapa förståelse för hemarbetet och att lära dem inse vikten av samarbete och hjälpsamhet inom familjen. Ämnets rika möjligheter till en grundläggande konsumentfostran bör tillvaratagas. — Arbetet bör anordnas så, att det kan utföras utan jäkt. Redovisning av enkla uppgifter, som lämpligen kan utföras som grupparbete, kan ske med hjälp av arbetsbok, genom muntlig redogörelse eventuellt med demonstration. Teoretisk undervisning bör förekomma endast i samtalsform.»

Hemkunskap

I *högstadiets huvudmoment* (s. 93) utgår momentet »Hemmets ekonomi» och ersättes med »Hemmets och den enskildes ekonomi».

Anvisningarna punkt 4—6 (s. 93—94) utgår och ersättes med följande:

»4. Undervisningen i hemkunskap bör i görligaste mån samverka med undervisningen i samhällskunskap (familjen och hemmet, hemekonomi, samhällets kollektivanordningar till hemmens tjänst, sociala välfärdsanordningar), matematik, biologi med hälsolära (kostlära, hygien, hemsjukvård), fysik (hemmets tekniska apparatur, elektriciteten), kemi (näringslära, matlagning), slöjd och teckning (hemmets textilier och möbler; färg och form, inköp, underhåll och enkla reparationer, kostnadsfrågor). I årskurs, där yrkesvalet är aktuellt, bör samverkan ske med både den praktiska och den i samhällskunskapen ingående teoretiska yrkesorienteringen, främst i syfte att bereda eleverna tillfälle att inför yrkesvalet pröva sin förmåga och sitt intresse i olika riktningar.

5. I momentet *Kostlära* bör ingå näringslära, sunda kostvanor, kosten och fänderna, bristsjukdomar, matsedlar, livsmedelslära med varukänedom, hygien vid hantering av livsmedel samt personlig hygien i övrigt. Orientering om alkoholfria fstdrycker. Undervisningen i ekonomilära bör omfatta bl. a. inköpskunskap, budgetplanering, enkla bokföring, frågor om sparande och försäkringsskydd. I ämnet samhällskunskap infogas hemmets och den enskildes ekonomiska problem i större sammanhang. Emellertid har ämnet hemkunskap huvudansvaret för de hemekonomiska och övriga privatekonomiska frågorna och bör därför ge gott utrymme

åt en konkret och exemplifierande genomgång av stoffet. Under inköpskunskapen, som främst bör ge vidgad konsumentupplysning, diskuteras bl. a. det rätta utnyttjandet av livsmedelsindustrins alster, såsom hel- och halvfabrikat, konserver, vidare god och mindre god reklam, varudeklarationer, kvalitetsbedömning, köp i större och mindre poster, kontant- och avbetalningsköp. Studiet av hemmet som arbetsplats bör omfatta organisationen och fördelningen av arbetet i hemmet, rationalisering, tekniska hjälpmedel såsom olika hushållsmaskiner, elektriciteten i hemmet, materiallära, tvätt och tvättmedel, hemvårdsarbeten i övrigt samt risken för olycksfall och olika skyddsanordningar. Momentet *Hemmet* som samlingsplats omfattar bl. a. bosättning, bostadskunskap, bostadsvanor, hemmets traditioner samt umgänget och samverkan mellan familjemedlemmarna, t. ex. mellan barn och äldre. I olika sammanhang betonas och diskuteras husmoderns ansvar och rättigheter i hem och samhälle.

6. Av den tid, som anslagits till obligatorisk undervisning i hemkunskap i klass 8 (1 veckotimme), ägnas 1/2 veckotimme åt den enskildes och hemmets ekonomi (se punkt 5). En lämplig utgångspunkt är här de ekonomiska frågor, som redan behandlats i ämnet i klass 7. Elevernas ökade mognad bör här medge en fördjupad konsumentupplysning vad avser bl. a. deras kläder, hobbyartiklar samt hemmets nöjenheter. Ungdomarnas problem beträffande exempelvis uppträdande i olika situationer och personliga hygien kan med fördel diskuteras i denna klass. Den övriga tiden, 1/2 veckotimme, ägnas *Barnet i hemmet* (främst barnavård).

Eleverna har inte tidigare erhållit någon undervisning i barnavård och denna måste därför bli av grundläggande natur. För många elever blir det även den enda barnavårdsundervisning, som ges inom skolans ram. För att hos eleverna skapa förståelse och intresse för ämnet bör läraren från början orientera dem om kursens innehåll och målsättning. Med hänsyn till lektionernas antal och karaktär bör koncentrationsundervisning anordnas. Barnets miljö, hem, föräldrar och syskon, en orientering om spädbarn och småbarns utveckling, vård

och kost, uppfostrans mål och medel samt barn och riskerna för olycksfall bör behandlas. Demonstrationer och praktiska tillämpningsövningar bör få stort utrymme. Studiebesök bör om möjligt anordnas i affärer, som för barnkläder, sängar, leksaker o. d. och där så är möjligt och lämpligt även vid barnavårdsinstitutioner.

7. Såväl vid olika undervisningsmoment i klass 7 som vid undervisning i barnavård i klass 8 bör uppmärksamhet ägnas den sjuke i hemmet.»

Slöjd

I *anvisningen punkt 4* (s. 95) utgår uttrycket »samt praktisk yrkesorientering (utbildningsfrågor)» i sista meningen. I stället tillfogas:

»I årskurs, där yrkesvalet är aktuellt, bör samverkan ske med både den prak-

tiska och den i samhällskunskapen ingående teoretiska yrkesorienteringen, främst i syfte att bereda eleverna tillfälle att inför yrkesvalet pröva sin förmåga och sitt intresse i olika riktningar.»

Tillvalsämnen

Rubriken »Tillvalsämnen» (s. 95) förses med följande fotnot: »Tillvalsämnet Praktisk yrkesorientering behandlas separat på s. 96—99.»

Avsnittet »Valet av . . . Elementär barnavård» (s. 95) skall ersättas med följande:

»Valet av undervisningen i tillvalsämnen blir i hög grad beroende av skolans och skolans möjligheter.

Samverkan bör ske med både den praktiska yrkesorienteringen och den i samhällskunskapen ingående teoretiska yrkesorienteringen främst i syfte att bereda eleverna tillfälle att inför yrkesvalet pröva sin förmåga i olika riktningar.

Hemkunskap. (Klass 7 och 8.) Fördjupning av de i den obligatoriska kursen ingående huvudmomenten för hemkunskap.

Anm. Hemkunskap som tillvalsämne i klass 8 (4 vtr) kan förläggas till 4 timmar per dag under två på varandra följande dagar under en termin eller varannan vecka under läsåret.

Barnavård. (Klass 8.) Fördjupning av de i den obligatoriska kursen ingående momenten för barnavård. (Se hemkunskap klass 8.)

Momenten »Heminredning» s. 96, vänstra spalten, raderna 1 och 8, ersättes med »Heminredning (i samverkan med ämnet hemkunskap).»

Praktisk yrkesorientering (s. 96)

Huvudmomenten för klass 8 utgår och ersättes med följande:

»Klass 8

Insamling av och resonemang kring elevernas praktikönskemål och kring den praktiska yrkesorienteringens syfte. Elevens skyldigheter och rättigheter på arbetsplatsen.

Yrkesorienterande praktik på ett antal arbetsplatser.

Anlags- och yrkesorienterande resonemang kring lämnade praktikredogörelser och gjorda erfarenheter.»

I *anvisningen, punkt 4* (s. 97), utgår första meningen »Förberedelsearbetet . . . yrkesorienteringen» och ersättes med följande:

»Förberedelserna och efterarbetet faller i den mån det bör ske i klass eller grupp delvis inom ramen för den teoretiska yrkesorienteringen, delvis på särskilda timmar (se dels punkt 4 i anvisningarna till ämnet samhällskunskap beträffande den teoretiska yrkesorienteringen, dels not 4 s. 25).»

I *anvisningen punkt 9* (s. 99) utgår de två sista meningarna »Man måste därför . . . för yrkesorienteringen» och i stället införes: »Det nödvändiga samarbetet därvidlag med länsarbetsnämnderna och deras lokala organ för arbetsförmedling och ungdomsförmedling är reglerat genom särskilda anvisningar.»

GRENAR AV 9 y

I a. Jord- och skogsbruk

Huvudmomenten s. 99—100 utgår och ersättes med följande:

Huvudmoment

Jordbruksekonomi

Jordbrukets roll i landets näringsliv. Enkla exempel från jordbruksföretagets ekonomiska redovisning. Produktionsbefrämjande, ekonomiska och fackliga organisationer samt myndigheter inom jordbruket som företagsform. Utbildningsmöjligheter.

Jordbrukslära

Olika jordarter, deras uppkomst och sammansättning. Markens vattenförhållanden. Jordens bearbetning.

Växternas näringsbehov och hur det tillgodoses genom gödsling. Växtföljd. Olika gröders odlingsteknik: utsäde och

sådd, bekämpning av ogräs, växtsjukdomar och skadedjur, skötsel under växttiden samt skörd; allt med hänsyn till resp. grödas betydelse i bygden.

Husdjurslära

Förekommande husdjursraser med hänsyn till deras betydelse i bygden. Djurkroppens byggnad. Husdjurens näringsbehov. Olika fodermedel och enkla foderstater. Skötsel och vård. Hand- och maskinmjölkning, mjölkhygien, mjölkrum. Djurstallars inredning och belysning. Ventilation och hygieniska frågor.

Allmän skogsbrukskunskap

Se huvudmoment för gren 1 b/1. Med hänsyn till det lägre timtalet begränsas undervisningen inom de olika avsnitten.

Skogsvård

Se huvudmoment för gren 1 b/1. Med hänsyn till det lägre timtalet begränsas undervisningen inom de olika avsnitten.

Avverkning

Se huvudmoment för gren 1 b/1. Med hänsyn till det lägre timtalet begränsas undervisningen inom de olika avsnitten.

Yrkesräkning

Ränte- och rabatträkning, yt- och volymbereäkningar, enkla kostnadsberäkningar samt grafisk framställning med exempel från jordbruket och i viss utsträckning från skogsbruket.

Maskin- och redskapslära

Maskinlära. Grundläggande redskaps- och motorlära med materialkännedom.

Ellära. Enklare bänkarbeten såsom filning, borrarning och slipning. Vanligen förekommande maskiner och redskap, deras uppbyggnad och verkningssätt samt vård.

Anvisningarna punkterna 4, 5 och 7 utgår och erhåller följande lydelse:

4. Askådningsmateriel (audiovisuella hjälpmedel av alla slag) bör utnyttjas i stor utsträckning.

5. Stor vikt bör läggas vid rätt skötsel och vård av maskiner och redskap.

7. Läraren bör i samarbete med yrkesvals läraren orientera eleverna om arbetstillfällen inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

1 b. Skogs- och jordbruk

Gren 1 b/2 tillkommer som ny variant av 1 b. »1 b Skogs- och jordbruk» (s. 101) ändras till »1 b/1 Skogs- och jordbruk.» Huvudmomenten s. 101 utgår och ersättes med följande:

Jordbruksekonomi

Se huvudmoment för gren 1 a. Med hänsyn till det lägre timtalet begränsas undervisningen inom de olika avsnitten.

Jordbrukslära

Se huvudmoment för gren 1 a. Med hänsyn till det lägre timantalet begränsas undervisningen inom de olika avsnitten.

Husdjurslära

Se huvudmoment för gren 1 a. Med hänsyn till det lägre timtalet begränsas undervisningen inom de olika avsnitten.

Allmän skogsbrukskunskap

Landets och hemörtens skogstillgångar. Skogens betydelse — bl. a. ekonomisk — för landet, hemorten och den enskilde medborgaren. Ägaregrupper och företagsformer samt organisationer och myndigheter inom skogsbruket. Skogslagarnas huvudbestämmelser. Utbildningsmöjligheter. Landskapsvård samt jakt- och fiskevård.

Skogsvård

Några huvuddrag av skoglig marklära. Skogsträd. Karaktärsväxter för olika skogstyper. Skogsbeståndets egenskaper. Beståndsanläggning och beståndsvård. Redskap vid skogsvårdsarbeten. Skador på skog. Skogsdikning. Yrkesarbete: hyggesvård, skogsodling, röjning och stämpling samt dikning.

Avverkning
Avverkningsarbetets planläggning med särskilt beaktande av samordning mellan huggning och transportarbete. Virkestransport. Redskap för avverkningsarbete, speciellt huggning. Virkes-sortiment och virkesvård. Avtalsfrågor. Yrkesarbete: huggning och körning; vägarbete samt aptering och virkesmätning.

Yrkesräkning (med skogsmätning)

Yt- och volymeräkningar samt af-färsräkning och grafisk framställning med exempel från skogsbruket och i viss utsträckning från jordbruket. Virkesmätning, aptering och skogsuppskattning.

Maskin- och redskapslära

Se huvudmoment för gren 1 a.

I *anvisningarna* (s. 101—102) tilläggas en ny punkt, 4 b, och punkterna 4, 5 och 7 erhåller följande lydelse:

4. Åskådningsmateriel (audiovisuella hjälpmedel av alla slag) bör utnyttjas i stor utsträckning.

1 b/2. Skogsbruk

Huvudmoment

Allmän skogsbrukskunskap

Se huvudmoment för gren 1 b/1.

Skogsvård

Se huvudmoment för gren 1 b/1.

Avverkning

Se huvudmoment för gren 1 b/1.

Yrkesräkning (med skogsmätning)

Se huvudmoment för gren 1 b/1.

Exempel hämtade från skogsbruket.

4 b. Vid praktiskt skogsvårdsarbete lägges huvudvikten på inom trakten lämpliga skogsodlingsmetoder och övriga vanligen förekommande skogsvårdsarbeten. Praktiskt avverkningsarbete ägnas framför allt åt huggning. Övningarna i avverkningsarbete bör förläggas till så stora sammanhängande trakter, att eleverna kan bibringas god förståelse för planläggningens betydelse.

5. Stor vikt bör läggas vid rätt skötsel och vård av maskiner och redskap. Redskapsvård skall övas i sådan omfattning, att varje elev bibringas färdighet att självständigt sköta sina redskap. För att vänja eleverna vid kontinuerlig skötsel av redskapen bör under pågående huggningsarbete viss tid dagligen anslås till redskapsvård. Eleverna skall bibringas kännedom om skyddsanordningar och ständigt lära sig iaktta givna skydds-föreskrifter.

7. Läraren bör i samarbete med yrkesvalsläraren orientera eleverna om arbetstillfällen inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

Maskin- och redskapslära

Maskinlära. Grundläggande redskaps- och motorlära med materialkännedom. Enklare bänkarbeten såsom filning, borrarbete och slipning. Vanligen förekommande maskiner och redskap, deras uppbyggnad och verkningssätt samt vård; huvuddelen av undervisningstiden ägnas åt småmaskiner inom skogsbruket.

Anvisningar

Se anvisningar till gren 1 b/1.

Sista meningen i p. 1 (s. 102 rad 3) erhåller dock följande lydelse:

2 a. Husligt arbete (husmoderskurs)

Huvudmomenten och anvisningarna s. 102 och 104 skall ha följande lydelse:

Huvudmoment

Hushållsarbete

Undervisningen i hushållsarbete skall omfatta de i ett hem vanligen förekommande arbetsmomenten.

Matlagning med matlagningslära. Principerna för ett rationellt matlagningsarbete i samband med tillagning av typ-rätter. Finare matlagning i begränsad omfattning. Hel- och halvfabrikatens användning i kosthållet. Beredning av ur närings synpunkt fullvärdig kost under olika förhållanden, t. ex. småbarnskost, kost för äldre, diet vid vissa sjukdomar. Inköp. Dukning, uppläggning och servering. Bakning. Beredning av bakverk, i huvudsak för vardagsbruk, med kostnadsberäkningar. Olika konserveringsmetoder, även djupfrysning. Kostnads kalkyler. Beräkning av måltidspris. Användning av hushållsmaskiner med jämförande kostnadsberäkningar.

Hemvård och tvätt. Städning av bostad och skötsel av förrådsutrymmen, möbelvård. Vård av sängkläder, hemmets textilier, gångkläder och skor. Tvätt, mangling och strykning. I ett hem förekommande småreparationer av möbler, husgeråd m. m.

Hushållsteori

Kostlära. Repetition av — — — och beredning. Livsmedlens sammansättning, näringsvärde och pris. Kostens

Undervisningen skall bedrivas på ett sådant sätt, att den tillgodoser såväl blivande skogsbrukare som anställda inom skogsbruket.

sammansättning under olika förhållanden: småbarnskost, kost för äldre, något om diet vid vissa sjukdomar.

Varukännedom. »Födoämnens behandling» s. 103 sp. 1 rad 8 utbytes mot »livsmedlens hantering».

Hemvårdslära med material- och redskapslära. Olika bostadstyper. Val av bostad. Inredning, möblering och belysning. Bosättning. Arbetsbesparande maskiner och redskap. Elektriciteten i hemmet: utnyttjande och pris. Repetition av bostadens rengöring och vård. Rationella tvättmetoder, redskap och tvättmedel. Fläckurtagning. Åtgärder för att skydda barnen mot olycksfall och förgifning i hemmet.

Hushållsekonomi. Viktiga synpunkter — — — samhällets ekonomi. Olika inköpsätt: kontant, på kredit, och på avbetalning, i större och mindre poster. Konsumentupplysning. Konsument och — — — och utgifter. »Självdeklaration.» utgår.

Ett nytt moment tillkommer:

Elementär hem- och familjekunskap

Vidgad kunskap om hemmets betydelse för individ och familj. Förutsättningarna för familjens trivsel. De olika generationerna inom familjen. De ungas ansvar och rättigheter i hemmet.

Sömnad

Oförändrat.

Barnavård

Oförändrat.

Anvisningar

1. Eleverna skall — — — i livsmedelsaffärer. Undervisningen skall bedrivas på ett sådant sätt, att den tillgodoser både blivande husmödrar och förvärvsarbetande i ovan nämnda yrken. Lärostoffet måste sovras, så att undervisningen helt kan inriktas på det, som i våra dagar är av vikt i hemarbetet. Ämnets rika möjligheter att ge eleverna, morgondagens konsumenter, en sakkunnig vägledning i valet av förnödenheter för hemmet — ett val som blir allt svårare i varumarknadens överflöd — bör beaktas i ämnets alla avsnitt.

2. Eleverna bör genom att använda tidsenliga varor, redskap och maskiner vid matlagning, rengöring m. m. tränas att tillämpa tidsbesparande metoder och arbetssätt samt rätta arbetsställningar. Genom kombinerade arbetsuppgifter skall de vänjas till organisation av och snabbhet i arbetet. I matlagningsarbetet bör under kursens första tid typrätter med variationer tränas, så att eleverna blir mindre beroende av skrivna recept. Sådana bör endast i undantagsfall skrivas på tavlan. Eleverna skall under kursens gång småningom övas att delvis överta och organisera arbetet i ett hem.

3. Genom demonstrations- och — — — halvfabrikat osv. Kostnadskalkyler.

Nuvarande p. 4 utgår.

Nuvarande p. 5 ändras till p. 4.

Nuvarande p. 6 ändras till p. 5.

2 c. Husligt arbete (lanthushåll)

Huvudmoment och anvisningar s. 105 —107 skall ha följande lydelse:

Hushållsarbete

Ordet »hushållspraktik» i sp. 2 rad 34 utbytes mot »hushållsarbete».

6. Den elementära hem- och familjekunskapen syftar till att ge eleverna vidgad förståelse för frågor, som berör hem och familj. Elevernas mognad får avgöra omfattningen av denna undervisning. Deras egna erfarenheter samt filmer, som behandlar hithörande frågor, kan i viss utsträckning ligga till grund för diskussioner i detta ämnesmoment. Sådana frågor är t. ex. hemmiljöns betydelse för familjens trivsel, gemenskapen inom familjen och barnens behov av trygghet; arbete, hobbyverksamhet och förströelser inom hemmet, de olika generationerna, familjen med härtill hörande problem och glädjeämnen, tonåringarnas ansvar och rättigheter i hemmet, den hemarbetande och yrkesarbetande husmoderns problem, högtider och traditioner i hemmet, hur man uppträder i olika situationer.

7—9. Oförändrade.

10. Undervisningen i — — — kompletterar varandra. Även med undervisningen i samhällskunskap, biologi med hälsolära och gymnastik med lek och idrott bör samordning äga rum.

En ny punkt tillkommer:

11. Läraren bör i samarbete med yrkesvalsläraren orientera eleverna om arbetstillfällen inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

Matlagning med matlagningslära. Principerna för ett rationellt matlagningsarbete. Tillagning av typrätter. Finare matlagning i begränsad omfattning. Hel- och halvfabrikatens plats i ett producenthushåll. Beredning av ur närings-

synpunkt fullvärdig kost under olika förhållanden. Beräkning av måltidskostnader. Inköp. Bakning, beredning av bakverk i huvudsak för vardagsbruk och med kostnadsberäkningar. Tillvaratagande av gårdens egna produkter. Olika konserveringsmetoder, även djupfrysning. Slaktgöromål.

Hemvård och tvätt. Städning av bostad och skötsel av förrådsutrymmen, möbelvård. Vård av sängkläder och hemmets textilier, gångkläder och skor. Tvätt, mangling och strykning. I ett hem förekommande småreparationer av möbler, husgeråd m. m.

Hushållsteori

Kostlära. Repetition av — — — och beredning. Livsmedlens sammansättning, näringsvärde och pris. Kostens sammansättning under olika förhållanden; småbarnskost, kost för åldringar, något om diet vid vissa sjukdomar.

Varukännedom. »födoämnens behandling» s. 106 sp. 1 rad 24 utbytes mot »livsmedlens hantering».

Hemvårdslära med material- och redskaplära. »Demonstration av arbetsbesparande maskiner och redskap» s. 106 sp. 1 rad 29 ändras till »Arbetsbesparande maskiner och redskap.» Ordet »redskap» tillägges efter »Rationella tvättmetoder».

Hushållsekonomi. Viktiga synpunkter — — — samhällets ekonomi.

Olika inköpsätt: kontant, på kredit och på avbetalning, i större och mindre poster. Konsumentuppfostran, Konsument- och — — — Enklare bokföring. »Självdokumentation» utgår.

Ett nytt moment tillkommer:

Elementär hem- och familjekunskap. Vidgad kunskap om hemmets betydelse för individ och fa-

milj. Förutsättningarna för familjens trivsel. De olika generationerna inom familjen. De ungas ansvar och rättigheter i hemmet.

Övriga moment oförändrade.

Anvisningar

1. Eleverna skall i de skilda arbetsmomenten få en grundläggande utbildning, som dels kan bilda underlag för fortsatta studier på det husliga området, dels kan vara en god grund för praktiskt arbete i hem, i storkök och på andra arbetsplatser, t. ex. som hemsystarrar, barnsköterskor, sömmerskor, kökspersonal i storkök eller beställningskök, biträden på sjukhus, restaurangpersonal, matserveringspersonal och expediter i livsmedelsaffärer. Undervisningen skall bedrivas på ett sådant sätt, att den tillgodoser både blivande husmödrar och förvärvsarbetande i ovan nämnda yrken. Lärostoffet måste sovras, så att undervisningen helt kan inriktas på det, som i våra dagar är av vikt i hemarbetet. Ämnets rika möjligheter att ge eleverna, morgondagens konsumenter, en sakkunlig vägledning i valet av förnödenheter för hemmet — ett val som blir allt svårare i varumarknadens överflöd — bör beaktas i ämnets alla avsnitt.

2—5. Se anvisningarna till gren 2 a.

6. Den elementära hem- och familjekunskapen syftar till att ge eleverna vidgad förståelse för frågor, som berör hem och familj. Elevernas mognad får avgöra omfattningen av denna undervisning. Deras egna erfarenheter samt filmer, som behandlar hithörande frågor, kan i viss utsträckning ligga till grund för diskussioner i detta ämnesmoment. Sådana frågor är t. ex. hemmiljöns betydelse för familjens trivsel, gemenskapen inom familjen och barnens behov av trygghet; arbete, hobbyverksamhet och

förströelser inom hemmet, de olika generationerna inom familjen med härtill hörande problem och glädjeämnen, tonåringarnas ansvar och rättigheter i hemmet, den hemarbetande och yrkesarbetande husmoderns problem, högtider och traditioner i hemmet, hur man uppträder i olika situationer.

7—8. Se anvisningarna till gren 2 a.

9. Ordet »hushållspraktik» s. 106 sp. 2 näst sista raden utbytes mot »hushållsarbete».

10—12. Oförändrade.

13. Undervisningen i — — — kompletterar varandra. Även med undervisningen i samhällskunskap, biologi med hälsolära och gymnastik med lek och idrott bör samordning äga rum.

En ny punkt tillkommer:

14. Läraren bör i samarbete med yrkesvalsläraren orientera eleverna om arbetstillfällen inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

3. Metallyrken

Yrkesarbete

Huvudmomenten (s. 107) utgår och ersättes med följande:

Huvudmoment

Bänkarbete. Planslipning, dragfilning, filning av mantelyta, radiefilning. Putsning med slipduk. Mejsling, sågning och skavning. Brotschning. Gångning med snitt och tapp.

Arbete i borrhmaskin. Borrhning med handborrhmaskin och i pelarborrhmaskin.

Plåtarbete. Olika plåtarbeten såsom klippning och riktning av plåt. Bockning, flänsning, falsning och trådinläggning. Mjuk- och hårdlödning. Någon gasskärning, gassvetsning och nitning.

Arbete i svarv. Ut- och invändig svarvning, centrumborrhning, ansats-svarvning. Svarvning med dubbstöd och mellan två dubbar. Konsvarvning med toppslidmatning och genom inställning av dubbdockan. Svarvning av fas. Svarvning efter radiemall. Avstickning. Lettring. Gångning med tapp och snitt. Gångskärning. Brotschning.

Arbete i fräsmaskin. Planfräsning

med valsfräs, ändplanfräs och fräshuvud. Fräsning med pinn-, slits-, kilspårs- och vinkelfräs. Borrhning och brotschning i fräsmaskin.

Mätteknik. I anslutning till ovanstående arbeten mätning med olika mät-don: vinkel, stålskal, skjutmått, mikrometer, längdindikator och tolkar.

I anslutning till de olika arbetsmomenten: skyddsföreskrifter och skyddsanordningar; uppspanningsdon för arbetsstycke och verktyg; slipning av verktyg för spånavskiljande bearbetning; verktygens och verktygsmaskinernas skötsel och vård.

Anvisningar

Punkt 4 (s. 108) utgår och nuvarande punkt 7 erhåller följande lydelse:

7. Läraren bör i samarbete med yrkesvalsläraren orientera eleverna om arbetstillfällen inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

Yrkesritning

Huvudmomenten och anvisningen (s. 108) utgår och ersättes med följande:

Huvudmoment

Ritningsläsning. I samband därmed vyplacering, skalor, snitt och vanliga ritningsbeteckningar.

Uppritning och måttsättning av enkla föremål i olika skalor.

Anvisningar

1. Undervisningen skall i första hand syfta till att lära eleverna förstå en arbetsritning. Med ledning av vyerna skall eleverna läras uppfatta föremålen. Här-

vid kan modeller av skilda slag utgöra värdefulla hjälpmedel. Film och bildband bör komma till användning.

2. Eleverna skall övas att för hand skissa enkla föremål, varvid tyngdpunkten skall läggas på inlärandet av vyplacering, skalor och måttsättning.

3. Vid övningarna bör ritningarna utföras med blyerts, varvid särskild vikt lägges vid ritdonens användning. Det förenklade, standardiserade ritsättet för maskinelement bör därvid tillämpas. Svensk standard skall följas.

Nuvarande p. 4 utgår. Nuvarande p. 5, 6 och 7 ändras till 4, 5 och 6.

Teknologi med yrkesräkning

Huvudmomenten (s. 109) utgår och ersättes med följande:

Huvudmoment

Materiallära. Repetition av de viktigaste fysikaliska och kemiska grundbegreppen. Kort orientering om järn- och stålframställning. Stålets handelsformer. Stålnormerna. Konstruktions- och verktygsstålens egenskaper och användningsområden. Något om andra viktiga konstruktions- och verktygsmaterial.

Verkttyglära. Handverktyg för bänk- och plåtarbeten. Verktyg för spån- och skiljande bearbetning. Mät- och ritsdon.

Verkttygsmaskinlära. Översiktlig framställning av svarvar, borrar-, fräs-, slip- och plåtbearbetningsmaskiner. Deras uppbyggnad, arbetssätt och skötsel.

Yrkesräkning. Ordet »linjer» s. 109 sp. 1 rad 18 utbytes mot »sträckor».

»Ackordsräkning, såväl för lagackord som för enskilt ackord.» sp. 2 rad 3 utgår.

4 a. Trätekniska yrken (sid. 110)

»Förslag till huvudmoment utarbetat lokalt» utgår och följande tillägg göres:

Mål

Undervisningen på trätekniska grenen har till uppgift att ge eleverna en grundläggande träteknisk utbildning. Arbetsövningar och undervisning skall utveckla elevernas handlag att utföra enklare

träarbete och även ge en grund för fortsatt utbildning.

Yrkesarbetet skall ge eleverna en allsidig träning i de grundläggande arbetsmoment som förekommer vid bänk- och maskinarbeten; därjämte skall eleverna såväl under yrkesarbetet som vid undervisningen i yrketeori bibringas kunskap om dels gällande skyddsföreskrifter, dels

vanligen förekommande verktyg, träbe-
arbetsmaskiner och material.

Huvudmoment

Förslag till huvudmoment utarbetas
lokalt.

4 b. Träkemiska yrken

Följande ändring göres:

Anvisningen punkt 6 utgår och ersät-
tes med följande:

6. Läraren bör i samarbete med yr-
kesvalsläraren orientera eleverna om

arbetstillfällen inom respektive arbets-
områden främst på orten men även i
övrigt, varvid hänsyn bör tas till ele-
vernans förutsättningar, färdigheter och
intressen.

5. Annat för orten väsentligt yrkesområde

I *anvisningar* (s. 113, högra spalten)
skall uttrycket »2. skyddsanordningar»
ersättas med »2. skyddsanordningar och
skyddsföreskrifter».

En ny anvisning av följande lydelse
tillkommer:

2. Läraren bör i samarbete med yr-
kesvalsläraren orientera eleverna om ar-

betstillfällen inom respektive arbetsom-
råden främst på orten, men även i öv-
rigt, varvid hänsyn bör tas till elever-
nans förutsättningar, färdigheter och in-
tressen. (I samband härmed erhåller
den tidigare befintliga anvisningspunk-
ten nummer 1 och siffrorna i höger-
spalten slopas.)

6 a. Detaljhandel och kontor

Följande ändringar göres:

Under *Yrkesarbete* (s. 113) tillkom-
mer en ny anvisning av följande lydelse:

4. Läraren bör i samarbete med yr-
kesvalsläraren orientera eleverna om
arbetstillfällen inom respektive arbets-
områden främst på orten men även i
övrigt, varvid hänsyn bör tas till ele-
vernans förutsättningar, färdigheter och
intressen.

Under *Handelsräkning* (s. 113—114)

tillkommer en ny anvisning av följande
lydelse:

5. Har skolan för undervisningsända-
mål tillgång till räknemaskiner (addi-
tions- och multiplikationsmaskiner) bör
även övningar i användningen av dylika
förekomma.

Räkenskapslära (s. 114) ändras till
Bokföring.

I *huvudmomenten* i detta ämne utgår
momentet »Självdeklaration av enklare
slag».

6 b. Detaljhandel och kontor

Följande ändringar göres:

Under *Yrkesarbete* (s. 116) tillkom-
mer en ny *anvisning* av följande lydelse:

5. Läraren bör i samarbete med yr-
kesvalsläraren orientera eleverna om
arbetstillfällen inom respektive arbets-
områden främst på orten men även i

övrigt, varvid hänsyn bör tas till ele-
vernans förutsättningar, färdigheter och
intressen.

Räkenskapslära (s. 116) ändras till
Bokföring.

I *huvudmomenten* i detta ämne utgår
momentet »Självdeklaration av enklare
slag».

6 c. Detaljhandel och kontor

Följande ändringar göres:

Under *Handelsräkning* (s. 119) tillkommer ett nytt huvudmoment: Huvudräkning.

Räkenskapslära (s. 119) ändras till *Bokföring*.

I *huvudmomenten* i detta ämne utgår momentet »Självdeklaration av enkla slag».

Under *Praktiskt butiks- och kontors-*

arbete (s. 120) tillkommer en ny *anvisning* av följande lydelse:

5. Läraren bör i samarbete med yrkesvalsläraren orientera eleverna om arbetstillfällen inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

7 a. Hantverk och blandade yrken

Formuleringen av *mål, huvudmoment* och *anvisningar* s. 121—122 utgår och ersättes med följande:

Mål

Undervisningen i hantverksyrken har till uppgift att ge eleverna grundläggande kunskaper och färdighet i det yrke de valt. Yrkesarbetet och den yr-

kesteoretiska undervisningen skall utveckla elevernas handlag och ge kännedom om yrkesmiljö och arbetsförhållanden samt om vanligen förekommande material, verktyg och maskiner; undervisningen skall därjämte ge eleverna grunden till fortsatta studier inom yrkesområdet.

Yrkesarbete

Huvudmoment

Det praktiska arbetet inom hantverksgrenen bör i möjligaste mån ansluta sig till de utbildningsplaner, som gäller för de olika yrkena.

Anvisningar

1. I regel skall utbildningen inom gren 7 a utgöra underlag för fortsatt utbildning inom yrket i omedelbar anslutning till den obligatoriska skolans slut genom att kontrakt tecknas med hantverksmästaren, förslagsvis vid läsårets slut, varvid tiden för undervisningen i 9 y, därest denna följer för yrket fastställd utbildningsplan, bör in-

räknas i lärotiden enligt för vederbörande yrke gällande överenskommelse. Inom vissa yrken och för vissa elever, som ej tecknar lärlingskontrakt, bör det dock vara möjligt att ge en avrundad utbildning för mera begränsade arbetsuppgifter.

2. Oförändrad.

En ny punkt tillkommer:

3. Läraren bör i samarbete med yrkesvalsläraren orientera eleverna om arbetstillfällen inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

Yrkesritning

Huvudmoment

Se huvudmoment för yrkesritning inom gren 3. (Beroende på yrkesvalet hör i vissa fall där angivna moment helt eller delvis ersättas av frihandsteckning).

Anvisningar

1—3. Se anvisningarna till yrkesritning inom gren 3.

4. Undervisningen i yrkesritning torde i tillämpliga delar kunna meddelas gemensamt för grenarna 3, 7 a och 7 b. I vissa fall torde dock undervisningen böra meddelas genom korrespondenskurser.

Teknologi med yrkesräkning

Huvudmoment

Materiallära. Repetition och komplettering av de viktigaste fysikaliska och kemiska grundbegreppen. Inom yrket förekommande material; egenskaper, användningsområden samt framställning eller utvinnande och förädling.

Verktygs- och maskinlära. Inom yrket förekommande verktyg och maskiner. Deras konstruktion och funktion.

Yrkesräkning. Mätningar av sträckor, ytor och kroppar samt förekommande beräkningar. Viktberäkningar. Användning av enklare formler i den mån sådana förekommer inom respektive yrke. Övningsräkning i anslutning till det praktiska arbetet.

Anvisningar

1. I den mån den yrkesteoretiska undervisningen avser sådana yrkesområden, där huvudmoment finns angivna men lokala undervisningsgrupper ej kunnat bildas, bör huvudmomenten för yrkesteorin inom motsvarande grenar tillämpas.

2. Undervisningen i teknologi torde i många fall komma att meddelas genom korrespondenskurser. I vissa fall och för vissa yrken kan samundervisning ordnas med andra grenar.

Handledaren för den yrkesteoretiska undervisningen bör så långt möjligt hjälpa eleverna att anpassa yrkesteorin till yrkespraktiken.

3. Anvisningarna till teknologi med yrkesräkning på gren 3 gäller i tillämpliga delar.

Allmänpraktisk ekonomi

Huvudmoment

Enkel privatbokföring.

Betalningsmedel och betalningsmetoder. Något om bank-, post-, försäkrings- och transportväsendet. Telefontechnik. Användning av vanliga uppslagsböcker (telefonkataloger, kommunikationstabeller, postgiroförteckning, post- och

frakttaxor etc.) i form av praktiska övningar.

Övningar i utskrivning av blanketter för bank, post och transporter, räkningar, affärs- och cirkulärbrev m. m. Övningar att använda enkla förvarings- och registreringsmetoder.

Anvisningar

1. Undervisningen avser att ge eleverna en elementär merkantil allmänbildning. Tyngdpunkten skall läggas på praktiskt-merkantila arbetsuppgifter av den art, som eleverna möter ute i näringslivet.

2. Undervisningen bör samordnas

med kurserna i modersmål och samhällskunskap.

3. Det är önskvärt, att eleverna även erhåller undervisning i maskinskrivning såsom tillvalsämne.

Anm. Ämnet torde med fördel även kunna läsas som tillvalsämne i grenarna 3—5 och 7 b.

7 b. Allmänpraktisk gren (teknisk)

Yrkesarbete

Huvudmomenten (s. 123) utgår och ersättes med följande:

Huvudmoment

Undervisningen skall kunna omfatta nedanstående moment.

Metallarbeta. Se huvudmoment för metallarbete på gren 3 (tillämpliga delar).

Motorarbete. Demontering och montering av förbränningsmotorer, fordons bränslesystem, elektriska system, bromssystem samt fjäder- och styrsystem.

Elarbete. Ledningsdragning och kopplingar. Svagströmstekniska arbeten.

Ytbehandlingsarbete. Grundning och olika strykningar. Polering. Tapetsering.

Snickeriarbete. Fortsatta övningar i att använda handverktyg och enkla snickerimaskiner i reparations- och andra arbeten.

I anslutning till ovanstående moment: skyddsföreskrifter och skyddsanord-

ningar, verktygens och maskinernas skötsel och vård.

Anvisningar

I *anvisningen, punkt 2* (s. 123), tillägges efter sista meningen: »Undervisningen i varje yrkesavsnitt bör sålunda inte omfatta ett på schemat bundet timantal».

I *anvisningen, punkt 4* (s. 123), tillägges efter sista meningen: »Läraren bör föra noggranna anteckningar om elevernas arbeten inom de olika momenten till stöd för den fortsatta yrkesvägledningen».

Anvisningen, punkt 9 (s. 124), skall ha följande lydelse:

9. Läraren bör i samarbete med yrkesvalsläraren orientera eleverna om arbetstillfällena inom respektive arbetsområden främst på orten men även i övrigt, varvid hänsyn bör tas till elevernas förutsättningar, färdigheter och intressen.

Huvudmoment och anvisningar under yrkesteoretiska ämnen (s. 124) utgår och ersättes med följande:

Yrkesritning

Huvudmoment

Se huvudmoment för yrkesritning inom gren 3.

Anvisningar

Se anvisningar till yrkesritning inom gren 3.

Teknologi med yrkesräkning

Huvudmoment

Allt efter elevernas förmåga att följa undervisningen och efter deras intresseområden samt efter det praktiska arbetets gång bör den yrketeoretiska undervisningen i första hand inriktas på nedanstående ämnen.

Teknologi. Grundläggande allmän materiallära. Repetition av elektrotekniska grundbegrepp. Verktygs- och maskinlära omfattande i yrkesarbetet aktuella handverktyg och maskiner.

Yrkesräkning. Enkla uppmätningar av sträckor, ytor och kroppar jämte beräkningar och tillämpningar på arbetsstycken. Viktberäkningar. Användning av enklare formler och tabeller. Övnings-

räkning i anslutning till det praktiska arbetet.

Anvisningar

1. Undervisningen i teknologi med yrkesräkning bör i största möjliga utsträckning ske i anslutning till yrkesarbetet. Avsnitt, som direkt sammanhänger med skilda arbetsuppgifter i yrkesarbetet, bör lämpligen behandlas samtidigt med dessa.

2. Film och bildband av orienterande och kunskapsgivande karaktär bör utnyttjas.

3. Undervisningen bör för elev i vissa fall kunna inriktas på något specialområde.

8 b. Teknisk gren. Undervisning huvudsakligen inom enhetsskolan

Följande variant tillkommer:

Mål, huvudmoment och anvisningar

utgår. Beträffande gren 8 b hänvisas till supplement nr 9.

8 c. Teknisk gren. Undervisning huvudsakligen inom enhetsskolan

Mål

Undervisningen skall ge eleverna de grundläggande kunskaper i naturvetenskapliga—tekniska ämnen, som krävs

för fortsatta tekniska studier eller tekniskt betonad vidareutbildning inom industrin.

Ritteknik

Huvudmoment

Ritmaterial och ritpapper. Ritningsformat. Olika slag av ritningar. Ritteknikens

och skissritningens grunder. Textövningar. Måttställningsregler. För- enklad uppritning av vissa maskinele-

ment. Viktigare ritningsymboler inom maskinbyggnads-, värme-, sanitets- och ventilationsfacket. SMS-tabeller. Ritningsbeteckningar för toleranser och passningar. Användning av standardtabeller och materialkataloger vid konstruktionsritning. ISA-systemet.

Anvisningar

1. Uppgifterna i ritteknik bör väljas så, att de systematiskt utvecklar ele-

vernas förmåga att dels för hand, dels med hjälp av vanliga ritdon avbilda tekniska föremål på ett riktigt sätt. Stor vikt bör läggas vid övningar i textning av siffror och bokstäver enligt SMS.

2. Standardtabeller bör finnas tillgängliga vid varje ritlektion, så att eleverna blir förtrogna med deras användning.

Projektionslära

Huvudmoment

Avbildning i rät parallellprojektion av enkla kroppar. Konstruktion av linjers verkliga längd samt ytors och kroppars verkliga form från givna projektioner. Ytors utbredning. Enklare kroppars skärningar (med praktiska tillämpningar). Snedprojektion. Något om perspektivläran.

Anvisningar

1. Vid undervisningen i projektionslära bör modeller av skilda slag komma till användning. Särskilda övningar i geometriska konstruktioner bör ej förekomma.

2. Film och bildband av undervisande karaktär bör komma till användning.

Verkstadsarbete med verktygs- och verktygsmaskinlära samt materiällära

Huvudmoment

Bänkarbete. Filning: planfilning, filning av mantelyta, radiefilning. Putsning med slipduk. Mejsling och sågning. Brotschning. Gängning med snitt och tapp.

Arbete i bormaskin. Borrning med handbormaskin och i pelarbormaskin.

Arbete i svarv. Ut- och invändig svarvning, centrumborrning, ansats-svarvning. Svarvning med dubbstöd och mellan två dubbar. Svarvning av fas. Svarvning efter radiemall. Gängning med tapp och snitt. Gängskärning. Brotschning.

I direkt anslutning till ovan angivna arbetsmoment:

1. *Mätteknik.* Mätning med olika ritdon: vinkel, stålskala och skjutmått.

2. *Verktygs- och verktygsmaskinlära.* Uppspänningsdon för arbetsstycke och verktyg; slipning av verktyg för spånavskiljande bearbetning; verktygens och verktygsmaskinernas skötsel och vård.

3. *Materiällära.* Viktigare huvudgrupper av järn och stål. Stålnormerna. Konstruktions- och verktygsstälens egenskaper och användningsområden. Något om andra viktiga konstruktions- och verktygsmaterial.

4. *Skyddsföreskrifter* och skyddsanordningar.

Anvisningar

1. Se anvisning 1 till yrkesarbete på gren 3.

2. Se anvisning 4 till yrkesarbete på gren 3.

3. Undervisningen i verkstadsarbete med verktygs-, verktygsmaskinlära och materiallära skall bibringa eleverna kun-

skap om de inom verkstadsindustrin vanliga produktionsmetoderna, de därvid mest betydelsefulla materialen, samt kännedom om de därvid använda verktygens och verktygsmaskinernas konstruktion, verkningsätt och skötsel. Material- och verktygslära skall som en integrerande del ingå i verkstadsarbetet.

Huvudmoment

Mekanik. Grundenheter. Kraftbegreppet. Krafters sammansättning och uppdelning. Tyngdpunkt, jämvikt och stabilitet. Kraftparallelogrammen. Hävstången och lutande planet med tillämpningar. Hydro- och aerostatikens grunder.

Räkneövningar i samband med genomgången av de skilda momenten. Laborationer en timme per vecka.

Allmän teleteknik. Något om radio, radar och television. I anslutning härtill försök med elektronrör, fotoceller, urladdningslampor m. m.

Repetition av fysikaliska grundbe-

Fysik

grepp. Mätmetoder för längd, massa, tid och täthet.

Astronomi. Solens och fixstjärnornas natur. Något om metoderna för bestämning av astronomiska avstånd. Bestämning av en orts geografiska läge.

Anvisningar

Se anvisningar 1—9 till fysik s. 73—74.

10. Elever, som avser att välja gren 8 c, bör i årskurs 8 läsa alternativkurs 2.

11. Omkring halva undervisningstiden bör ägnas åt ämnesområdet mekanik.

Huvudmoment

Repetition av kemins grundbegrepp.

Oorganisk kemi. Repetition och utvidgning av valda moment. I samband härmed tekniska tillämpningar berörande viktigare produkters framställning, egenskaper och användning.

Organisk kemi. Kol, kolväten, alkoholer, karbonsyror, estrar, fetter, kolhydrater och äggviteämnen. Tekniska till-

Kemi

ämpningar rörande bergolja, fett-, jäsnings- och cellulosaindustrier, plaster och bränslen.

Anvisningar

Se anvisningar 1—9 till kemi s. 75—76.

10. Elever, som avser att välja gren 8 c, bör i årskurs 8 läsa alternativkurs 2.

Huvudmoment

Algebra. Repetition och utvidgad kurs (produkt av binom, reduktion av algebraiska uttryck även i form av bråk med binom i nämnaren). Ekvationssystem med två och flera obekanta. Begreppet kvadratroten och räkning med kvadratrötter. Fullständiga andrags-ekvationer med enkla tillämpningar. Användning av tabeller; interpolation. Huvudräkningsövningar.

Geometri. Kongruensfallen. Pythagoras' sats. Likformiga trianglar. Transversalsatsen. Sambandet mellan längdskala och ytskala. Geometriska konstruktioner.

Huvudmoment

Läsning av lättare text av allmänt och tekniskt innehåll. Hör- och talövningar. Korta muntliga reproduktioner. Sådana grammatiska moment, som är nödvändiga för språkförståelsen. Lexikonövningar. Övningskrivning på ämnets egna timmar.

Anvisningar

1. Kursen motsvarar i stort sett alternativkurs 1 i årskurs 9, dock med anpassning av text- och lektionsinnehåll efter elevernas speciella inriktning. Ef-

Något om prismet, cylindern, pyramiden, konen och klotet.

Uppritning och avläsning av diagram.

Övning med räknesticka: multiplikation, division, kvadratrötter samt cirkelns yta och omkrets.

Tillämpningsuppgifter i anslutning till de olika kursmomenten.

Anvisningar

Se anvisningar 1—3, 12—14 och 16—17 till matematik s. 80—84.

18. Elever, som avser att välja gren 8 c, bör i årskurs 8 läsa alternativkurs 2.

Engelska och tyska

ter hand införes i undervisningen sådana moment som förklaring av engelska resp. tyska varubeteckningar och genomgång av beskrivningar o. dyl. av produkter från engelsk- resp. tyskspråkiga länder.

2. Planscher, broschyrer och annan åskådningmateriel bör komma till användning.

3. Med hjälp av lexikon bör eleverna söka förstå även maskinbeskrivningar och andra skrifter av teknisk karaktär.

4. Samverkan bör ske med övriga ämnen, särskilt med fysiken (allmän tele-teknik) och yrkesämnen.

SKOLOR AV B-FORM

HUVUDMOMENT MED ANVISNINGAR

Engelska

I huvudmoment för klass 5 och 6 (s. 131) utgår stycket »Skriftliga övningar . . . enkla reproduktioner, brevväxling» och ersättes med:

»Skriftliga övningar, som till art och innehåll nära ansluter sig till den muntliga undervisningen.»

Naturkunskap

I huvudmoment för klass 5 och 6 (s. 135) införes under rubriken Biologi med hälsolära moment »Fortlöpare naturiakttagelser».

I huvudmomenten i Fysik (s. 136) utgår momenten »något om ledare och

isolatorer samt den elektriska strömmens värmeverknings» samt »Några elektrostatiske grundförsök».

I huvudmomenten i Kemi (s. 136) utgår momentet »blandning och kemisk förening».

Matematik

I huvudmoment för klass 1 och 2 (s. 136) skall de två sista avsnitten ha följande lydelse:

»Övning att använda följande sorter: Mynt: öre, kr. Längdmått: cm, dm, m. Rymdmått: dl, l. Viktmått: hg, kg.

Enkla sortförvandlingar uteslutande mellan två sorter.»

I huvudmoment för klass 3 och 4 (s. 137) tillfogas efter »Särskilda huvudräkningsövningar» momentet »Enkla över-

slagsberäkningar». Momentet »Enkla sortförvandlingar . . . till tre sorter» skall ha följande lydelse: »Enkla sortförvandlingar mellan två sorter».

I huvudmoment för klass 5 och 6 (s. 137) tillfogas efter »Särskilda huvudräkningsövningar» momentet »Över-
slagsberäkningar». Efter »De fyra räkneseätten i hela tal och decimalbråk» tillägges: »Inlärande av tabellerna».

Slöjd och andra praktiska ämnen

Huvudmomenten i Hemkunskap (s. 141) skall ha följande formulering:

»Undervisningen i hemkunskap är obligatorisk för alla elever och omfattar: Goda kostvanor.

Övning i att handskas med vanliga hushållsredskap och husgeråd.

Enkla hemsysslor.

Grundläggande konsumentfostran.

Orientering om hemmets arbetsliv.»

1001850706

SKOLOR AV B-FORM

HUVUDMOMENT MED ANVISNINGAR

Engelska

I huvudmoment för klass 5 och 6 (s. 131) utgår stycket »Skrifliga övningar . . . enkla reproduktioner, brevväxling» och ersätts med:

»Skrifliga övningar, som till art och innehåll nära ansluter sig till den muntliga undervisningen.»

Naturkunskap

I huvudmoment för klass 5 och 6 (s. 135) införes under rubriken Biologi med hälsolära moment »Fortlöpande naturiakttagelser».

I huvudmomenten i Fysik (s. 136) utgår momentet »något om ledare och

isolatorer samt den elektriska ström-
mens värmeverknings» samt »Några
elektrostatiske grundförsök».

I huvudmomenten i Kemi (s. 136) utgår momentet »blandning och kemisk förändring».

Matematik

I huvudmoment för klass 1 och 2 (s. 136) skall de två sista avsnitten ha följande lydelse:

»Övning att använda följande sorter: Mynt: öre, kr. Längdmått: cm, dm, m. Rymdmått: dl, l. Viktmått: hg, kg.

Enkla siffervandlingar utelotande mellan två sorter.»

I huvudmoment för klass 3 och 4 (s. 137) tillfogas eller »Särskilda huvudräkningsövningars momentet »Enkla över-

slagsräkningar». Momentet »Enkla siffervandlingar . . .» till tre sorter skall ha följande lydelse: »Enkla siffervandlingar mellan två sorter.»

I huvudmoment för klass 5 och 6 (s. 137) tillfogas eller »Särskilda huvudräkningsövningars momentet »Överslagsräkningar». Efter »De fyra räknesätten i hela tal och decimalbråk» tillägges: »Inlärande av tabellerna».

Stöjd och andra praktiska ämnen

Huvudmomenten i H em k u n s k a p (s. 141) skall ha följande formulering: »Undervisningen i hemkunskap är obligatorisk för alla elever och omfattar: Goda kostvanor.

Övning i att handskas med vanliga hushållsredskap och husgeråd.

Enkla hemsysslor. B 1:—

Grundläggande konsumtionsvetenskap.
Gästgästning om hemmets arbetsliv.»

